Een uitgave van de Association Les Amis de Drop of Stroopwafels

September 2019 • 126

drop

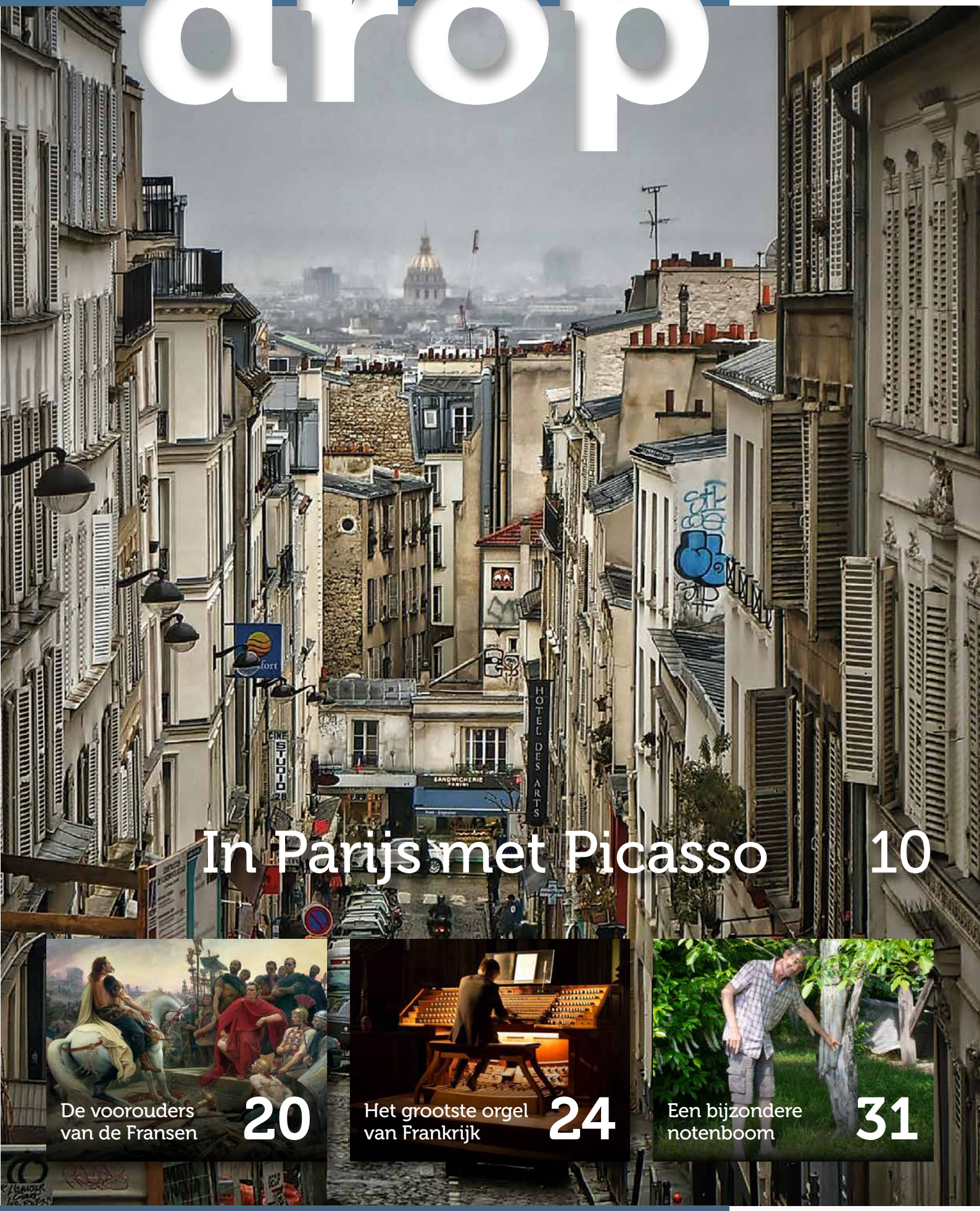

In Parijs met Picasso 10

De voorouders van de Fransen 20

Het grootste orgel van Frankrijk 24

Een bijzondere notenboom 31

Het magazine voor Nederlandstaligen in Frankrijk

lesamisdedrop.fr

Internationaal verhuizen?

Kuiper De Internationale Verhuizer verzorgt uw internationale verhuizing tot in de puntjes. Met meer dan 80 jaar ervaring is uw waardevolle inboedel bij Kuiper in goede handen. Wekelijks rijden er luchtgeveerde verhuiswagens naar en vanuit onder meer Frankrijk, Spanje, Portugal, Zwitserland en Italië. Een persoonlijke en professionele benadering garanderen een zorgeloze verhuizing. U pakt uw koffertje...wij de rest!

- Eigen (Nederlandstalige) vestigingen in heel Zuid-Europa
- Wereldwijd betrouwbaar en ervaren agentennetwerk
- Moderne opslagfaciliteiten in Nederland en op de bestemming
- Tevens frequent op andere Europese en Overzee bestemmingen
- Door combinatielading **gunstige en concurrerende tarieven!**

Kuiper
DE INTERNATIONALE VERHUIZER

Van Houten Industriepark 12 1381 MZ Weesp
T +31 (0)294 418080 E info@kuiperbv.nl
F +31 (0)294 418157 W www.kuiperbv.nl

Bel gratis (zonder landcode) vanuit:
Spanje: 900 993 131 Zwitserland: 0800 555 733
Portugal: 800 831 458 Frankrijk: 0800 905 909

ERKENDE VERHUIZERS IAM FEDEMAC EUROPEAN MOVERS

U pakt uw koffertje… wij de rest!

drop

Het magazine voor Nederlandstaligen in Frankrijk

September 2019 • 126

DropArt 26

DropArt op het jubileumfeest, volgend jaar 24 en 25 juni.

Monbazillac 14

De druiven van de wijn met een Hollands tintje worden voor de oogst aangetast door een schimmel.

Culinair 34

Rodekool met blauwe kaas? Peter Hootsen vertelt hoe er een lekkernij van te maken.

INHOUDSOPGAVE

Vooraf	4
Bestuursmededelingen	4
Interview Martin de Haan	5
Dietetiek: Drop	8
Ben je een Smombie?	9
Aan de wandel met Picasso	10
Financieel	13
Franse wijn met een Hollands tintje	14
Comment: Plus, plus plus	15
Misdaad: La Bande à Bonnot	16
Le Tour de Vent	18
'Nos ancêtres les Gaulois'	20
Het grootste orgel van Frankrijk	24
Raad waar die staat	25
Het feest van 25 jaar	26
Een kleine walnotenboom	31
Boeken	33
Gedicht	33
Culinair	34

COLOFON

Uitgever Association Les Amis de Drop of Stroopwafels (Association régie par la loi du 1er juillet 1901 – Décret du 16 août 1901)
Voorzitter Reinier Sinaasappel, La Borderie, 16220 Écuras, tel. 06 24 65 56 62, voorzitter@lesamisdedrop.fr
Vicevoorzitter Pauline Klein Bog, LD Chez Boulard, 24470 St. Pardoux la Rivière, tel. 0553 56 88 01, vicevoorzitter@lesamisdedrop.fr
Hoofdredacteur Barend de Ronden
Redactie Barend de Ronden, 1 Rue du Saint Suaire, 24480 Cadouin, tel. 0553 57 05 91, redactie@lesamisdedrop.fr
Secretaris Renée van Lohuizen, Le Bourg, St Marcial de Ribérac, 24600 Ribérac, tel. 09 51 60 49 40, secretaris@lesamisdedrop.fr
Ledenadministratie Wilma Duijvestijn-Baljeu, 18 Rue du Grand Balat, 24130 La Force, tel. 0553 24 77 46, administratie@lesamisdedrop.fr
Penningmeester Arie Sluimer, Lieu-dit Mouton, 24470 Saint Saud Lacoussière, tel. 0553 62 18 32 penningmeester@lesamisdedrop.fr
Sponsorrubriek Gert Rook, La Taupinière, 16220 Rouzède, tel. 0545 23 25 76, sponsoring@lesamisdedrop.fr
Webmaster Laura Wille, webmaster@lesamisdedrop.fr

Aan dit nummer zijn bijdragen geleverd door: Job de Braak, Lowell Christiaanse, Wilma Duijvestijn-Baljeu, Nienke ten Hoor-Aukema, Peter Hootsen, Wil de Jong, Ronald Kerkhoven, Wim Kruize, Marianne Rosenberg, Koos Slob, Arie Sluimer en Ineke Vink.
Lidmaatschap De lidmaatschapsprijs voor 2019 is € 25 en geldt per kalenderjaar. • Lid worden kan via een e-mail aan de ledenadministratie of ga naar de website www.lesamisdedrop.fr • Betaling voor het nieuwe jaar voor 1 februari met vermelding van lidnummer.
Zie hiervoor de adressticker op uw *Drop* •
Betalen graag met storting op ING (Nederland): IBAN: NL39 INGB 0007 5453 36 te Saint Saud Lacoussière, Frankrijk t.n.v. Drop of Stroopwafels. Betalen kan ook met een Franse cheque • Opzeggen voor 1 december per e-mail of brief aan de ledenadministratie, echter bij voorkeur met het formulier op de website onder lesamisdedrop.fr/de-vereniging > wijziging persoonlijke gegevens
Nabestellingen: Eerdere edities van *Drop* kunnen worden aangevraagd (indien op voorraad) à € 5 per exemplaar bij de secretaris: secretaris@lesamisdedrop.fr
Betalen graag met storting op ING (Nederland): IBAN NL39 INGB 0007 5453 36 te Saint Saud Lacoussière, Frankrijk t.n.v. Drop of Stroopwafels. Betalen kan ook met een Franse cheque.
Sluitingsdata kopij: 15 februari, 15 mei, 15 augustus, 7 november. Verschijning is dan een maand later.

De redactie van *Drop* werkt zorgvuldig aan de informatieverstrekking in dit blad, maar kan niet aansprakelijk worden gesteld als blijkt dat het materiaal onjuistheden bevat.

© Association Les Amis de Drop of Stroopwafels
Overname van een artikel is toegestaan na schriftelijke toestemming van de hoofdredacteur op voorwaarde dat de overname éénmalig, integraal en met bronvermelding geschiedt.

ISSN 2554-7070, Dépôt Légal. 3e kwartaal 2019, Nr. 126 – Périgueux
Directeur de la Publication: Reinier Sinaasappel
De Association les Amis de Drop of Stroopwafels, de uitgeefster van dit blad, respecteert de privacy van de leden en de bezoekers van de website en draagt zorg voor de vertrouwelijke behandeling van de persoonlijke informatie die u heeft verschaft. Aanwending van de persoonsgegevens gebeurt op een wijze, in overeenstemming met de eisen van de AVG, in het Frans RGPD, 2018.

Foto omslag: Flickr.com/Paolo Margari

Tekstcorrectie: Marjolijn Roozen
Vormgeving: Ineke Oerlemans, info@iodesign.fr
Drukwerk: SBPost, Eerbeek
Oplage: 750 exemplaren

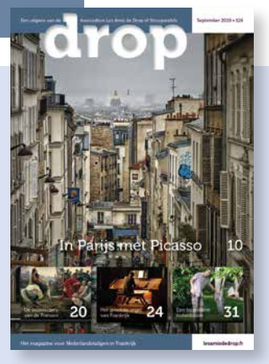

Wat zou het leven zijn zonder smartphones?
Zelfs de Franse taaldeskundigen hebben zich ermee beziggehouden.
Het zal niemand ontgaan zijn: volgend jaar bestaat de 'Association Les Amis de Drop of Stroopwafels' 25 jaar. Nu vast een globaal overzicht van wat er op het feest, op 24 en 25 juni volgend jaar, te beleven zal zijn.
In dit verband ook: de geschiedenis van drop, dus niet van het blad maar van het snoepje. De stroopwafels komen in het volgende nummer aan bod.
We krijgen uitspraakles. Spreek je de 's' van 'plus' wel of niet uit?
Ook in Frankrijk waaien de winden uit alle richtingen.
In het Frans hebben ze allemaal een naam en ze verschillen ook van karakter.
Wie heeft er nooit in Parijs gewandeld? Doe het nog eens, maar nu in het spoor van niemand minder dan Picasso.
Bewaar deze *Drop* als gids.
Vertalen is een apart vak. Een interview met de vaste vertaler van Houellebecq en Kundera.
Een gedicht, geschreven kort nadat de dichter in Frankrijk was neergestreken.
Frankrijk kent nagenoeg ontelbare wijnen. Er is er een met een Hollands trekje.
Een sterk Hollands karakter heeft het grootst orgel van Frankrijk. Gebouwd door een Nederlandse orgelbouwer.
30 jaar geleden werd het opgeleverd en overgedragen aan de stad Parijs.
In Frankrijk is men veel met de geschiedenis bezig. Die gaat ver terug, tot in de tijd van Asterix en Obelix; de onverslaanbare Galliërs. In het echt liep het anders.
Het is mogelijk om voor één euro je huis te laten isoleren. Lees de rubriek 'financieel'.
Er zijn weer mooie kerken uitgezocht. U mag raden waar ze staan.

En verder een heel bijzondere boom, weer een heerlijk hapje opgediend door Peter en 'Boeken'.

Ik wens u veel leesplezier.

Barend de Ronden

Mededelingen

Op de Algemene Ledenvergadering in mei jl. is afscheid genomen van Erna Froeling als secretaris en Hans van Driel als webmaster. Het bestuur prijst zich gelukkig te kunnen melden dat we twee opvolgers hebben gevonden:

Renée van Lohuizen gaat het secretariaat verzorgen. Ze studeerde Engels in Cambridge en heeft in het (internationale) bedrijfsleven gewerkt. Ze wil zich graag voor Drop of Stroopwafels inzetten.

De nieuwe webmaster is **Laura Wille**. Ze werkte 15 jaar op het terrein van stedelijke ontwikkeling. In 2011 richtte ze haar eigen bedrijf op: 'Raville', een samentrekking van ravi (enthousiast) en ville (stad). Ze heeft ruime ervaring in het bouwen en beheren van websites.

Met deze twee kunnen we ons afvragen:
wat willen we nog meer?
Bij de algemene leden vergadering in juni volgend jaar zal het bestuur beiden officieel voordragen, De ALV zal worden gevraagd de voordracht te aanvaarden.

Martin de Haan
Vaste vertaler van Houellebecq

Martin de Haan is bekend als de vaste vertaler van de in het buitenland meest gelezen Franse schrijver Michel Houellebecq.
Al op jonge leeftijd was hij geïnteresseerd in literatuur. Niet speciaal Frans, alle literatuur. Op de middelbare school heeft hij er ook over gedacht sterrenkunde te gaan studeren, maar dat ging niet door; hij was niet zo sterk in natuurkunde. Het werd literatuurwetenschap. Om dat te kunnen studeren moest je eerst een propedeuse in een taal hebben gehaald. De keuze viel op Frans. Arabisch speelde ook nog even door zijn hoofd, Duits en Engels zijn gemakkelijker, maar hij koos voor het moeilijkere Frans. "Het werd Frans en daar ben ik in blijven hangen, maar het is niet zo dat de Franse literatuur me dierbaarder is dan andere."
In zijn appartement in het centrum van Autun, net onder de Morvan, staat een piano met op de lessenaar een compositie van... Martin de Haan. Hij maakt veel muziek met zijn dochters. "Conservatorium had ook een optie kunnen zijn." Hij heeft nóg een passie: fotograferen. De dag na het interview ging hij naar Parijs voor een cursus.

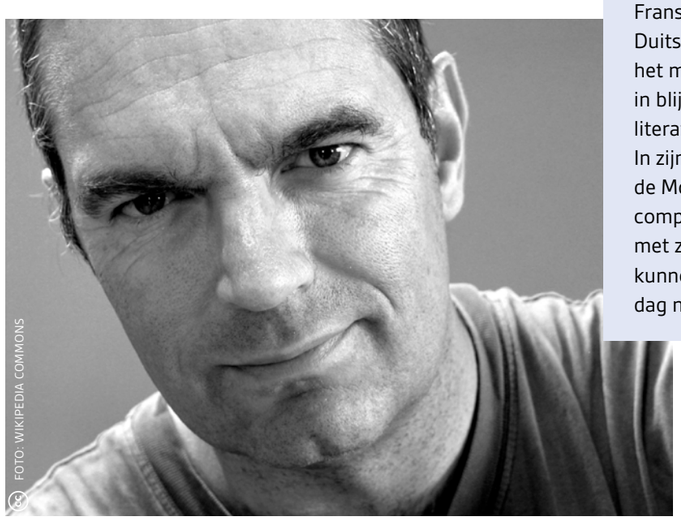
FOTO: WIKIPEDIA COMMONS

"Ik wilde aan de actieve kant staan, ik wilde zelf literatuur maken. Dat kan door te vertalen, door essays te schrijven."

Wanneer kwam het vertalen?
"Ik heb eerst vier jaar lang aan een proefschrift zitten schrijven. Dat heb ik niet afgemaakt. Ik werd het een beetje beu. Een proefschrift over Franse literatuur moest in het Frans geschreven worden, door mij als Nederlander. Dat betekent: je gaat in het Frans zitten schrijven. Je Frans is nooit zo goed als dat van een Fransman. De vraag is: wie leest dat dan? Nou, niemand..., een man of vijf."

Het vooruitzicht om op een universiteit te belanden en daar Frans 'te gaan doen', sprak niet erg aan. De vraag is trouwens: waarom moet een proefschrift over Franse literatuur in het Frans worden geschreven?
"Dat is gewoonte. Tegenwoordig is het misschien anders, misschien mag het nu in het Engels.
Schrijven over literatuur, is dat wel wetenschappelijk? Ik wilde aan de actieve kant staan, ik wilde zelf literatuur maken. Dat kan door te vertalen, door essays te schrijven. Dat ben ik gaan doen. Maar ja, als je wilt gaan vertalen kom je niet zomaar meteen aan de bak. Toen ben ik teksten persklaar gaan maken voor uitgeverijen om vast in die wereld te komen.
Mijn eerste vertalingen waren rond 1996. Het eerste wat ik heb gedaan was een dik boek van Michel Onfray, een filosoof. Ik had het af binnen een absurd korte deadline – ik had totaal geen idee of dat mogelijk was, maar ik was er wel tevreden over.
De uitgever zei toen: 'die schrijver verkoopt zo slecht, we geven het niet uit.' Dan heb je je zes maanden lang kapot gewerkt...
Maar toen dachten ze: 'Ja, dat is toch wel een beetje sneu voor die jongen.' en werd me gevraagd een boek van Milan Kundera te vertalen, toevallig een van mijn favoriete schrijvers. Ik was helemaal blij. Zo is het door blijven rollen."

Houellebecq en echtgenote, door Martin de Haan.

Via Kundera kwam ook Michel Houellebecq op zijn weg. "De uitgever van de Arbeiderspers dacht dat ze wel wat met elkaar te maken hebben."

Hebben ze wat met elkaar te maken?
"Ja, in de zin van: aan de ene kant een vrij sombere opvat-

ting over de wereld, aan de andere kant valt op dat in de roman zelf allerlei theoretische overpeinzingen staan. Dat is bij beiden, dat is wel bijzonder."

Je bent ze allebei trouw gebleven?
"Ja, Kundera schrijft niet meer, hij is 90."

Je kent ze ook beiden persoonlijk?
"Met Kundera ben ik bevriend, maar nu gaat het zo slecht met hem dat ik denk dat hij geen zin meer heeft nog bezoek te ontvangen. Zijn vrouw regelt dat.
Houellebecq ken ik ook behoorlijk goed omdat ik een paar keer een aantal dagen met hem heb opgetrokken."

Je bedankt hem ook ergens voor de band die je met hem hebt.
"Een vriendschapsband wil ik het niet noemen. Het gaat wel verder dan dat ik alleen maar zijn vertaler ben. Hij weet dat hij op mij kan rekenen. Ik ben een beetje een doorgeefluik van alles wat naar Houellebecq moet. Ik heb ook vaak contact namens de uitgever als er iets geregeld moet worden, dan weten ze in ieder geval dat hij die mails leest. Hij krijgt zoveel binnen, als het van mij komt dan leest hij het in ieder geval."

Wanneer heb jij je eerste vertaling van Houellebecq gemaakt?
"In 1998. Dat was *Elementaire deeltjes* (*Les Particules élémentaires*), het boek waarmee hij internationaal doorbrak. In Frankrijk was hij al bekend van zijn eerste roman *De wereld als markt en strijd* (*Extention du domaine de la lutte*). Dat was een soort cultboek geworden. Volgens Houellebecq is een cultboek een boek dat iedereen leest maar niemand koopt. De uitgever had een beleid van stevige kaften, dus het kon eindeloos van hand tot hand doorgegeven worden.
Toen zijn volgende boek uitkwam, vroegen veel mensen zich af: wat kan die auteur van dat cultboek nog meer?
Er kwam enorm veel heisa over dat boek. Toen mij gevraagd werd *Elementaire deeltjes* te vertalen, heb ik het in

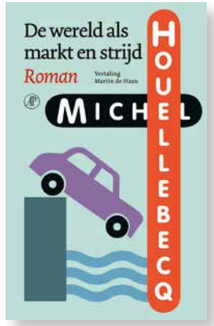

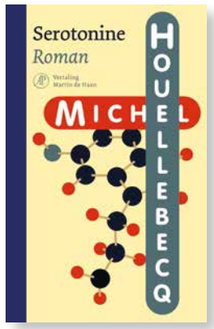

een dag – zittend in bed – uitgelezen; ik was helemaal verkocht. Dat was wel echt raak."

Veel mensen hebben moeite met het Frans van Houellebecq. Het is behulpzaam, als je de Franse tekst toch ook wilt volgen, de Franse versie van een boek van Houellebecq naast de Nederlandse vertaling te lezen. Het is dan opmerkelijk om te zien hoe Martin de Haan nagenoeg onmogelijke zinnen van Houellebecq weet om te zetten in vlot lopend Nederlands en dat er toch hetzelfde staat.
"Ja, dat is een beetje mijn persoonlijke stempel. Als je de brontekst vergelijkt met mijn vertaling, dan zeg je: 'Ja, dat staat er.' Ik voeg niet allerlei kunstjes toe, maar als je goed kijkt, is er toch wel heel veel gebeurd om het toch in het Nederlands op zijn poten te laten staan. Het voelt niet als een vertaling, dat is wat mensen mij zeggen. Ik laat geen dingen weg of voeg geen dingen toe. Er zijn wel vertalers die een beetje onzorgvuldig zijn of er niet uitkomen en dan maar even iets weglaten of zo. Daar hou ik niet van. Ik blijf puzzelen tot het er staat." (grinnikt)

Hoe sta jij in de maatschappelijke ophef die Houellebecq tot op de dag van vandaag veroorzaakt?
"Dat heeft twee kanten. Aan de ene kant snijdt hij allerlei thema's aan op een provocerende manier, in zijn romans vooral. Ik snap dat mensen gechoqueerd zijn. Bijvoorbeeld in *Elementaire deeltjes* wordt met een heel andere blik gekeken naar de verworvenheden van de jaren zestig van vrijheid-blijheid. Aan de andere kant blijven die romans open, er zit een vorm van ironie in. Als je doorleest en je vraagt je af wat hij nou eigenlijk wil zeggen, dan weet je dat niet. Je ziet alleen dat hij een scherpe blik op de samenleving richt en kritische noten heeft.
Volgens mij is de commercie ervoor verantwoordelijk dat hij als een soort *enfant terrible* in de hoek staat. Dat was ook mijn eerste ervaring met *Elementaire deeltjes*; het was klaar, we hadden een mooie flaptekst gemaakt en toen vond de chef dat het niet provocerend genoeg was. Er moest achterop staan dat hij wordt gezien als homohater en vrouwenhater. Dat is wel blijven hangen. Als je iemand maar in een bepaalde hoek zet, dan wordt hij vervolgens automatisch zo behandeld."

Toen de laatste roman van Houellebecq verscheen, werd er in de pers over de 'omstreden roman Serotonine', geschreven. Een krant als Le Figaro besteedde er maar liefst vijf pagina's aan,

"Hij krijgt zoveel binnen, als het van mij komt dan leest hij het in ieder geval."

"Als je iemand maar in een bepaalde hoek zet, dan wordt hij vervolgens automatisch zo behandeld."

inclusief de voorpagina.
"Ik vind – om altijd maar te schrijven: 'de omstreden schrijver Houellebecq' – hem dat geen recht doet. Alle schrijvers, goede schrijvers, halen op een bepaalde manier een schilletje van de werkelijkheid af."

Ik lees Martin de Haan e*en citaat voor uit zijn 'Tien praktische wenken voor de beginnende Houellebecq-vertaler': '...hij is geen pornograaf, geen vrouwenhater, geen homofoob, geen pedofiel, geen antisemiet, geen racist, geen fascist en geen nihilist.' Waarom deze opsomming?*
"Dat is de opsomming die in het begin werd gemaakt. Men schold hem uit voor dit alles. Ik heb dat gewoon genoteerd. Dit zijn dingen die door andere mensen over hem werden gezegd."

Wat is hij wel?
"Schrijver. Het interessante is dat hij bepaalde opvattingen heeft over de werkelijkheid maar zodra hij die in een roman verwerkt, dan schrikt hij zelf van het effect. Dan geeft hij er een draai aan om het niet eenduidig te maken. Hij vindt dat een roman een levend geheel moet zijn, waar ook tegenstrijdigheden in zitten. Aan het eind weet je niet wat zijn opvatting is.
Bij *Serotonine* zag je dat ook weer: 'dat is een harde kritiek op de liberale marktmaatschappij.' Er staat nota bene een ode aan de supermarkt in, de tien soorten hummus die je er kunt krijgen. Dat is niet geïroniseerd, dat meent hij ook."

Veel mensen hebben problemen met de zeer expliciete beschrijvingen van seksuele activiteiten. Een kennis van me heeft Serotonine na zestig bladzijden weggelegd; "Nou weet ik het wel."
Lachend: "Na zestig bladzijden is het juist over, dan heb je er geen last meer van.
In al die boeken zitten wel passages waarvan je denkt: 'niet prettig om te lezen.' Jouw kennis is daar niet de enige in.
Toen ik het eerst ging vertalen, vond ik het lastig, want het is niet mijn persoonlijke manier van doen om dat heel expliciet te beschrijven. Vervolgens dacht ik: 'het heeft wel heel duidelijk

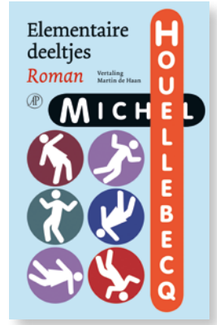

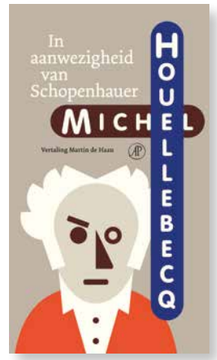

een functie in die boeken. Aan de ene kant wordt het heel klinisch beschreven, je kunt er een manier van afstand nemen in zien; aan de andere kant, in *Elementaire deeltjes* bijvoorbeeld, een soort betoog dat seks het overbruggen van de ruimte tussen mensen is. Het is literair heel verantwoord om het zo te doen, wat niet wegneemt dat je erdoor gechoqueerd kunt zijn."

Michel Houellebecq wordt vaak weggezet als reactionair.
"Ik denk altijd: wat die man in zijn privéleven vindt, daar heb ik niet heel veel mee te maken. Ik heb wel te maken met: hoe sijpelt dat door in zijn romans? En daar zie ik altijd weer dat op het moment dat het te eenduidig dreigt te worden, hij er een draai aan geeft. Dat maakt hem zo interessant als schrijver, denk ik.
Ik heb niet veel met boeken die eenduidig zijn. Literatuur moet vraagtekens zetten, geen antwoorden geven."

Toen Serotonine in vertaling net verschenen was, trad je op bij Broese in Utrecht. Je zei toen dat je het een heel vrolijk boek vindt.
"Dat komt door de toon waarop het verteld wordt. In de literatuurwetenschap maken we onderscheid tussen een belevend ik en een vertellend ik. Die lopen in dit boek enorm uit elkaar omdat de verteller zo vrolijk is, terwijl wat hij vertelt helemaal niet vrolijk is. Het loopt heel tragisch af. Het is ontzettend tragisch wat hij beschrijft, maar hoe hij het beschrijft is nog steeds vrolijk. Dat is typisch voor Houellebecq."

Ik heb ook nog gedacht om het met je over de maatschappelijk-politieke inzichten van Houellebecq te hebben, maar dat zijn zijn inzichten, niet de jouwe.
"Zijn inzichten liggen ook niet voor 100 procent vast. Hij is een beetje een mopperaar, hij moppert snel op dingen die hij ziet, maar veel van zijn vrienden zitten in de Mélenchon-hoek, uiterst links dus. Hij zegt van zichzelf dat hij populist is, maar dat zegt hij ook weer met ironie. 'In feite ben ik veel te rijk om op een populist te stemmen.' zegt hij." •

"Aan het eind weet je niet wat zijn opvatting is."

DIETETIEK
Nienke Ten Hoor-Aukema

Drop

Met het naderende jubileum van *Drop* denken jullie natuurlijk allen aan feest en ons prachtige kwartaalblad, maar dit verhaal gaat over het ontstaan van ons eeuwenoude dropje.

Nergens ter wereld wordt zoveel drop gegeten als in Nederland. Wij knagen samen 32 miljoen kilo drop per jaar op, export niet meegerekend. Steeds meer buitenlanders beginnen ons dropje te waarderen. In Denemarken en Noord-Duitsland kun je al gewoon drop in de supermarkt kopen. In Groot-Brittannië kennen ze natuurlijk de Engelse drop, maar ook droplikeur, zoals Dropshot. Overigens is ook in Domburg droplikeur te koop. In het Verenigd Koninkrijk maken ze ook dropstroop voor pannenkoeken of als broodbeleg. Dit heb ik in Nederland nog niet gezien, maar misschien ben ik al te lang weg, haha.

Hoe kwam de drop in Holland?

Het zal ergens in de achttiende eeuw geweest zijn, dat de bemanning van onze VOC-schepen in de oost van de inheemse bevolking leerden dat het kauwen op zoethout maagklachten verminderde. Het eten aldaar was altijd ruimschoots gepeperd om bacteriologische infecties tegen te gaan. Peper zorgt voor veel bacteriedodend maagzuur, maar te veel maagzuur was en is verre van prettig. Dus een stokje zoethout na de maaltijd bracht uitkomst.
De VOC-kapiteins namen vanuit de tropen de gedroogde wortels van de zoethoutstruik (*Glycyrrhiza glabra*, lid van de vlinderbloemfamilie) mee naar Nederland. Glycyrrizine geeft de specifieke dropsmaak en is ca. 50 keer zoeter dan suiker. Als je een dropje in de mond neemt spuit het speeksel spontaan in je keel. Dit effect wordt veroorzaakt door de ammoniumchloride, de zeer kenmerkende salmiaksmaak.

Productieproces

Het was de Italiaan Giorgio Amarelli die er in 1731 in slaagde om het sap uit de zoetwortel tot drop te verwerken. Jammer, dus niet helemaal een Nederlands procedé. Hij maakte poeder van de gedroogde zoethoutwortels en vermengde dit met water tot een dikke pap. Deze wordt nog steeds gefilterd en ingekookt tot blokdrop. Dit blokdrop gaat naar de dropfabrikant, die het weer verdunt en mengt met andere smaakstoffen zoals honing, salmiak en gemodificeerd zetmeel. Ooit werd drop gemaakt met Arabische gom, waardoor het een tikkeltje gommig smaakte. Tegenwoordig wordt veel goedkopere en neutralere zetmeel of gelatine gebruikt, waardoor een soort dropdeeg ontstaat.
Ondanks de zoetkracht van de zoethoutwortel zit er vrij veel suiker in drop. Het suikergehalte kan variëren van 30-60%. Suikervrije drop is gezoet met zoetstof. Er komt geen natriumchloride (zout) in drop, maar amoniumchloride (salmiakpoeder). Om de drop mooi zwart of bruin te kleuren worden kleurstoffen gebruikt en als laatste worden speciale smaakstoffen toegevoegd om honingdrop naar honing te laten smaken.
Dit alles gebeurt bij een temperatuur van 135°C. Het dropdeeg dat ontstaat, heeft de consistentie van brooddeeg. Dit wordt machinaal in vormpjes geperst, die eerst gemaakt worden van maiszetmeel. Eenmaal in de gewenste vorm duurt het bakken 1-2 dagen op 65°C. Na nogmaals twee dagen afkoelen en uitharden wordt het zetmeel van de dropjes afgeblazen en krijgen ze een kwastje glansmiddel.

Gezondheidsaspecten van drop

Al in de 13e eeuw schreef Vlaamse dichter Jacob van Mearlant in zijn boek *Der Naturen Bloemen* dat zoethoutwortel een uitstekend middel was tegen hoest en keelinfecties. Het duurde nog vier eeuwen voordat in 1760 Britse apotheker George Dunhill dropjes en dropdrankjes maakte als medicijn tegen infecties, verkoudheid en maagzweren. Keizer Napoleon (1769-1821) leed aan chronische maagklachten. Zodoende nam ook hij zoethoutwortel mee op zijn veldtochten. Het lijkt aannemelijk dat het Italiaanse dropprocedé via broer Lodewijk Napoleon, die koning was van Nederland, bij ons terecht gekomen is. Wel is bekend dat hij Napoleon van zoethout en misschien later ook wel van drop voorzag op zijn oorlogspad. Veel mensen denken dat het zout in drop verantwoordelijk is voor het verhogen van de bloeddruk, maar er zit geen zout in de vorm van keukenzout in drop. De werkelijke schuldige is het glycyrrizinezuur in het zoethoutextract. Bij het nuttigen van meer dan 95 mg glycyrrizinezuur per dag kan de bloeddruk stijgen als je er gevoelig voor bent. Dit is te vergelijken met ca. 95 gram drop per dag. De bloeddrukstijging wordt veroorzaakt door een hormonaal effect van glycyrricizezuur. Hierdoor raakt de vochthuishouding in het lichaam ontregeld. Te veel vocht in het bloedvatstelsel zorgt voor verhoging van de druk.

Nederlands cultuurgoed

Drop is, net als ons heerlijke blad, niet meer weg te denken uit de Nederlandse cultuur. Beide Droppen horen helemaal thuis in het rijtje met Hollandse symbolen zoals tulpen, klompen en molens.

Bon Appétit, Nienke
info@uwdietist.eu

TAAL
Wim Kruize

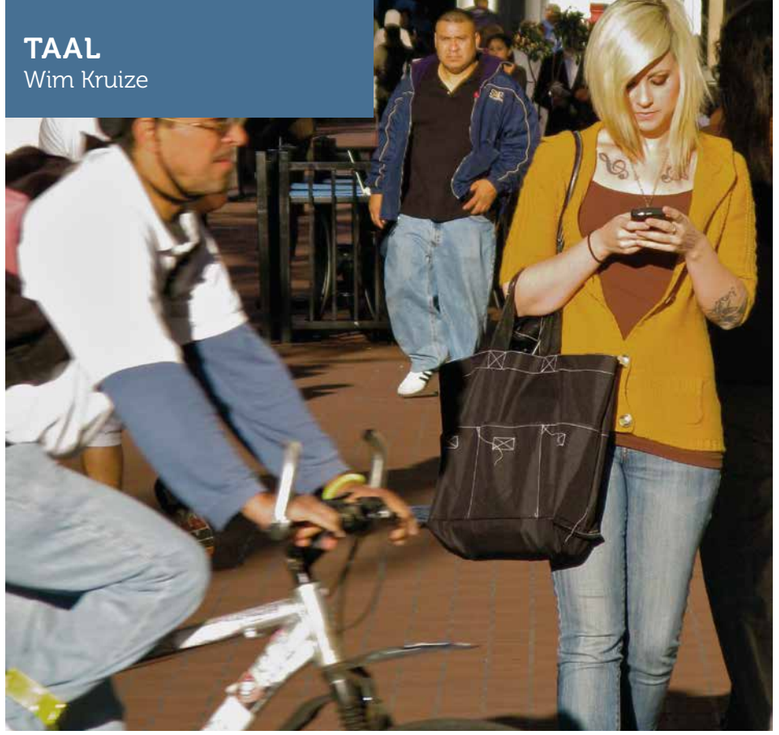

Ben je een smombie?

Zeg eens eerlijk: steek je de straat over met de ogen gericht op je smartphone? Ja? Dan ben je niet alleen, want zes van de tien weggebruikers doen het. Dat is althans de uitkomst van een door Ford uitgevoerd onderzoek.
Je kunt je dan een *smombie* noemen; dat is een samentrekking van 'smartphone' en 'zombie'. Het nieuwe woord maakt een snelle opmars in de Franse taal.
Die smartphone in het verkeer, het begint een gigantisch probleem te worden.
Niet alleen bij automobilisten en fietsers, ook bij voetgangers neemt het aantal ongelukken, veroorzaakt door het staren op een smartphone, dramatisch toe. In Frankrijk is 10% van het aantal verkeersongelukken te wijten aan het te onpas gebruikmaken van de portable.
Ook andere landen zuchten onder het probleem. En nemen maatregelen! *
In de straten van Stockholm zijn verkeersborden geplaatst met de afbeelding van smombies. In Tel Aviv worden vóór een zebrapad op het wegdek lichtstroken aangebracht om geabsorbeerde voetgangers te waarschuwen; bij oplichtend groen doorlopen, bij oplichtend rood stoppen. De stad Seoel gaat nog verder. Ook daar die lichtbanden op de grond. Maar de smombies krijgen ook nog, dankzij wakende camera's, een bericht op hun smartphone als er een auto in aantocht is. In China zijn voetpaden aangelegd waar uitsluitend smartphonebekijkers mogen lopen. In Honolulu op Hawaï ten slotte worden de smombies stevig aangepakt. Als je de straat oversteekt met de blik op dat magische ruitje gericht, dan komt je dat te staan op een boete van € 30. Ga je opnieuw in de fout, dan mag je € 85 betalen. Als dat niet afschrikwekkend is...

Nog een nieuw woord

Er is nóg een nieuw woord dat zijn intrede heeft gedaan. Sinds 2017 is het opgenomen in de *Petit Robert*, zeg maar een soort Franse *Van Dale*. Dat is *nomophobie*. In 2018 was het het woord van het jaar. Het betekent de panische angst het zonder smartphone te moeten stellen. Je kunt het ding vergeten zijn, je hebt er geen bereik mee of je toestelletje functioneert niet. Het woord komt van 'no-mobile-phone-phobia'.
'Smombie', 'nomophobie', wat staat ons nog meer te wachten ?

*In Nederland geldt sinds 1 juli een verbod op het gebruik van de smartphone op de fiets. Boete: € 95. In de auto is het al geruime tijd verboden. (red.)

Sponsoring

Leggett heeft een mooie sortering woningen beschikbaar in 'Haute Charente en Nord Dordogne'.

LEGGETT IMMOBILIER

Voor koop en verkoop kunt u vertrouwen op onze bekende service en expertise.

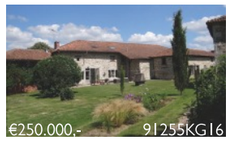

Uw Nederlandse contact per e-mail is: mauk.koch@leggett.fr | www.leggett-immo.com

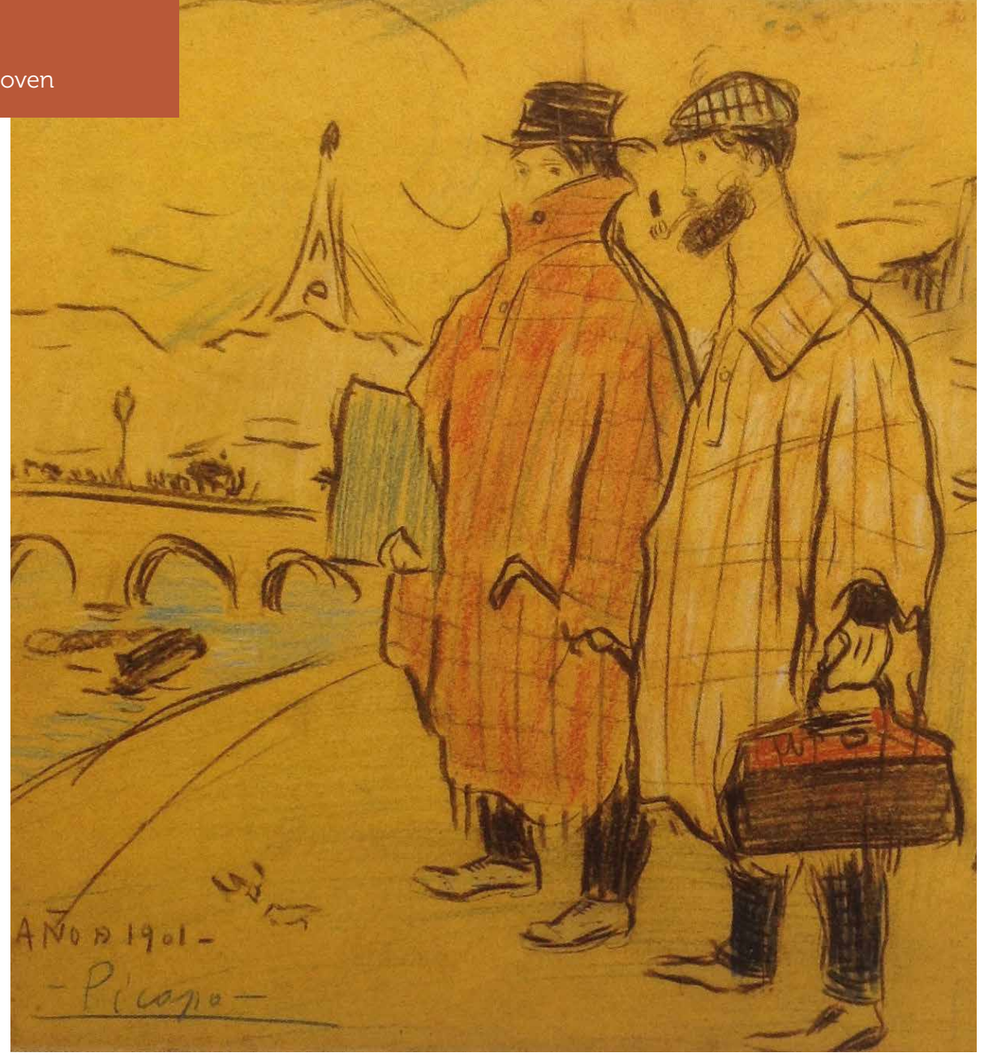

Aankomst Picasso in Parijs, 1901, tekening, Museum Bergruen, Berlijn.

Aan de wandel met Picasso

Waar woonde en werkte de kunstenaar in Paris?

Iedereen kent natuurlijk de schilder, beeldhouwer, graveur, etser en keramist Pablo Picasso (1881-1973). Hij behoort tot de belangrijkste kunstenaars van de westerse moderne kunst uit de twintigste eeuw. Als je zo belangrijk bent, dan verzuchten kunsthistorici dat eigenlijk alles al over zo'n kunstenaar is onderzocht en geschreven. En dat lijkt misschien ook zo. De kunsthistoricus Guillaume Robin, een liefhebber en onderzoeker van niet ontgonnen zijpaden en obscure straatjes van de kunstgeschiedenis, onderzocht in zijn boek *Picasso et Paris* (2015) juist een andere Picasso. Namelijk een Picasso, die wáár in Parijs verbleef, die wáár zijn woonplekken en ateliers had, met wie hij om ging en wáár zijn vrienden, zijn medekunstenaars en zijn galeriehouders woonden. Kortom dit boek kun je lezen als een bijzondere wandeling door Parijs, aan de hand van Picasso. Het Parijs waarvan hij ooit, zo lekker triviaal, zei: *"C'est beau, les toits de Paris."*

Als je zo belangrijk bent verzuchten kunsthistorici dat alles al is onderzocht en geschreven

Picasso barstte van talent, barste van ambitie en had een goed oog voor de belangrijke moderne kunstschilders die aan hem voorafgingen, zoals onder meer Van Gogh, Cézanne, Degas en De Toulouse Lautrec. Picasso, de schilder van de blauwe en roze periode, het expressionisme, het kubisme, de klassieke periode, de surrealistische periode, de abstracte periode en later opnieuw een expressionistische periode. Hij was de eerste die Iberische archeologische kunst in zijn werk integreerde, evenals primitieve kunst en kunst van kinderen. De moderne kunst van de twintigste eeuw kunnen wij ons niet voorstellen zonder hem.

Picasso kwam in de tweede helft van 1901 als jongeman in Parijs. Tussen 1904 en 1954 zou hij er permanent wonen. Daarna vertrok hij naar het zuiden van Frankrijk, waar hij ten slotte in 1973 overleed.

FOTO: FLICKR.COM/SHADOWGATE

Picasso en Parijs

Maar in dit artikel ga ik het over Parijs hebben. Ondanks alle Franse invloeden bleef hij Spanjaard en bezocht hij zijn vaderland tussen 1901 en 1934 met grote regelmaat. In Parijs waren er altijd wel Spaanse landgenoten om hem heen. Dus Spanje heeft hij nooit vergeten. Hij kwam met de trein aan op het Gare d'Orsay (nu een museum) als een jonge kunstenaar, aangetrokken door de grote metropool die Parijs toen was. Maar vooral vanwege de faam van Parijs als dé kunsthoofdstad van de wereld. Hij wist toen al: daar ligt mijn toekomst.

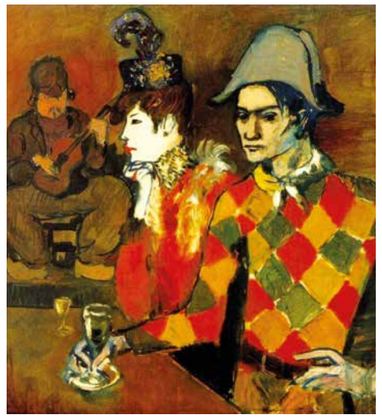

Nog steeds kan men Au Lapin Agile bezoeken en nog steeds klinken er Franse chansons

Links: Harlekijn met glas, Picasso in Au Lapin Agile, 1905, olieverf, Metropolitan Museum Of Art, New York

Hij zou in Parijs zich vooral ophouden in de wijken Montmartre, bij de Boulevard De Clichy, Montparnasse, bij de rue de la Boétie, bij de Champs-Elysées, rondom de Saint-Lazare en de Opéra en in Saint-Germain-des-Prés. Alleen al bij Montmartre en Montparnasse komt Robin tot wel 50 belangrijke adressen, die aan Picasso gerelateerd kunnen worden. Dit artikel moet zich dus wel beperken tot slechts enkele krenten uit die grote Parijse pot met pap.

Enkele markante plekken:

- **Montmartre - 22, rue des Saules -** Au Lapin Agile (Het Rappe Konijn): al 150 jaar een soort eetcafé en cabaret. Somber en donker ingericht. Men dronk er destijds vooral witte wijn aangelengd met eau-de-vie en kersenlikeur. Ten tijde van Picasso waren er stevige discussies tussen kunstenaars en communisten. Vergezeld van zijn lange baard en gitaar zong Père Frédé zijn chansons en discussieerde hij met al zijn gasten. Picasso schilderde er in 1905 zichzelf als '*arlequin*', met op de achtergrond Père Frédé. Nog steeds kan men Au Lapin Agile bezoeken en nog steeds zijn er Franse chansons. Mijn vrouw en ik waren daar eens op een avond, maar wel reserveren vooraf! Een onvergetelijke ervaring. Een echte aanrader.
- **Montmartre - 22, rue de Tourlaque -** daar was het huis (*Cité des Fusains*) van de schilder André Derain. Picasso zag hier het wilde schilderen van *Les Fauves* (een moderne schildersbeweging rond 1905) en Afrikaanse kunst. In 106, rue Lepic leerde Picasso graveren bij de kunstenaar Eugéne Delaître. Op 7, rue Ravignan woonde zijn grote vriend Max Jacob en op 48, rue d'Orsel was het atelier van een andere grote vriend, George Braque. Gebaseerd op Cézanne ontstond hier in de samenwerking tussen deze beide kunstenaars het kubisme. Op 49, rue Gabriele is het eerste logeeradres van Picasso en in het huidige Musée de Montmartre - 12, rue Cortot - prepareerde Picasso destijds zijn nog te beschilderen doeken.
- Maar de meest beroemde plek in Montmartre is het **Bateau-Lavoir** op **Place Ravignan nummer 13**. Het was een houten gebouw met zo'n 20 kunstenaarsateliers. Een reeks (later) beroemde kunstenaars verbleef hier, zoals: Van Dongen, Dufy, Braque, Severini, Modigliani, Lipchitz, Utrillo, enz.

Boven zoals in 1910, onder zoals het er nu bij staat.

Le Bateau-Lavoir…de regen kon ongehinderd naar binnen stromen…bij storm kraakte het als een oude schuit.

Picasso werkte hier van 1909-1912. Bateau-Lavoir had zijn naam te danken aan het feit dat het een indeling als een boot had, de regen bijna ongehinderd naar binnen kon stromen en het gebouw bij storm kraakte als een oude houten schuit. Er was geen elektriciteit, één kraan en geen verwarming. Er zat van alles en iedereen, van alles kwam binnen en bleef slapen en het was verschrikkelijk gehorig. Er werd veel armoede geleden. Tegelijkertijd bloeide hier het kubisme. Het beroemde schilderij *Les Demoiselles d'Avignon* (1907) hing er. Het wordt tegenwoordig gezien als het beginpunt van de moderne kunst en hangt nu in New York. Op de voorgevel na verwoeste een brand in 1970 het gebouw, maar het werd daarna in beton (!) gerestaureerd.

- **Boulevard de Clichy**. Hier had Picasso twee ateliers. Eén toen hij nog arm was (no. 130) en één toen hij een reeds belangrijke kunstenaar was (no. 11); dat was rond 1909. Bij dat laatste atelier zei Picasso's vriendin Fernande Olivier: "Picasso verburgerlijkt." Maar zij woonde in het appartement met de mooie meubelen en Picasso zat de meeste tijd in zijn, altijd rommelige, atelier eronder.
- **Montparnasse**, Picasso had hier respectievelijk ateliers aan de boulevard Raspail, no. 7 (rond 1912) en aan de rue Victor Schoelcher, no. 5bis (rond 1913). De Amerikaanse schrijfster en Picassoverzamelaar Gertrud Stein en de dichter Jean Cocteau waren hier vaak te gast. De schilder Matisse had een appartement vlakbij (132, Boulevard du Montparnasse), zo ook de fotograaf Brassaï (81, rue de Faubourg-Saint-Jacques), de beeldhouwer Gonzales en de schilders De Chirico en Henri (le Douanier) Rousseau, zaten met hun ateliers eveneens niet ver weg. Van Rousseau (hij was een zogenaamd 'naïef' schilder) is ooit de prachtige uitspraak opgetekend, die hij tegen Picasso zei: "Wij zijn de twee grootste schilders van dit tijdperk, jij in de Egyptische- en ik in de moderne stijl."
- **23, rue La Boétie** was een zeer belangrijk onderkomen voor Picasso in de periode 1918-1942. Hier woonde hij met de Russische balletdanseres Olga Khokhlova, die hij veelvuldig geportretteerd heeft. Nog belangrijker: zijn grote galeriehouders Paul Rosenberg en Paul Guillaume woonden op respectievelijk 21 en 39 en zijn uitgever Skira op nummer 25. Nauwelijks twintig jaar na zijn aankomst, was Picasso *'arrivé'*. In die jaren kocht alleen al Rosenberg voor 100.000 francs per jaar van hem.
- Bij de Champs-Élysées lag destijds het **Musée du Trocadéro** (nu Palais de Chaillot), waar Picasso in 1907 doorslaggevend beïnvloed werd door Afrikaanse kunst.
- Ten slotte had Picasso in Saint-Germain-Des-Prés een atelier aan de **rue des Grands-Augustins, no. 7**. In dit hôtel van de prinsen van Savoie-Garrignan had ooit de schrijver Balzac zijn roman *Chef d'Oeuvre Inconnu* (1831) gesitueerd. Het was hier dat Picasso een van zijn belangrijkste werken schilderde: *Guernica* (1937), zijn aanklacht tegen de Spaanse burgeroorlog. Niet alleen Brassaï, maar ook Henri-Cartier-Bresson en Robert Doisneau fotografeerden dikwijls dit atelier. Even verderop (53bis, quai des Grands-Augustins woonde de schrijver en antropoloog Michel Leiris, die beroemd werd met zijn boek *L'Afrique fantôme* (1943). Hij kwam met vele Parijse vips als Sartre, de Beauvoir, Camus, Dora Maar, Braque bij Picasso op bezoek. Gertrud Stein en de dichter Guillaume d'Apollinaire woonden zogezegd om de hoek. En de boekhandel waar iedereen kwam (ook James Joyce, Ezra Pound, Paul Valéry, Louis Aragon, Francis Scott Fitzgerald en André Breton) lag vlakbij – 7, Rue de l'Odéon – gedreven onder de bezielende leiding van Adrienne Monnier. Wat later zou Sylvia Beach, de promotor van James Joyce in Parijs aan diezelfde rue de l'Odéon haar beroemde boekhandel Shakespeare&Co vestigen.

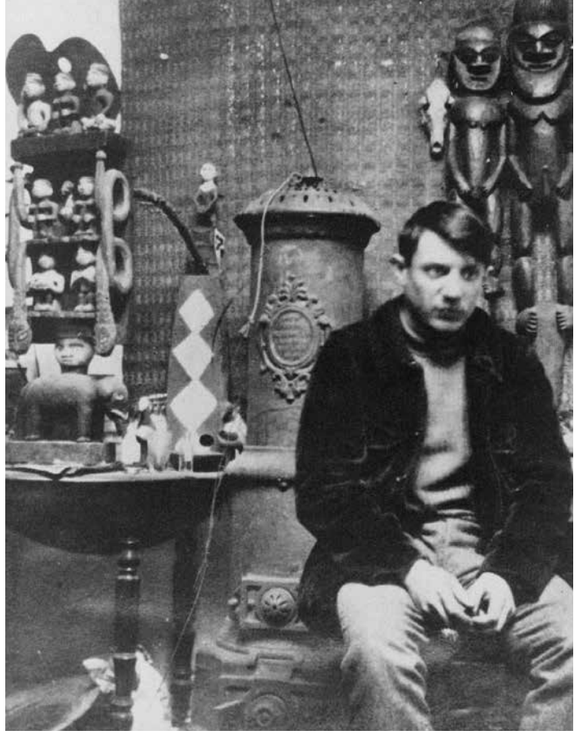

Boven: Picasso in het atelier van Bateau-Lavoir, 1908.

Links: portret van Georges Braque, 1910, olieverf, Museum Picasso, Parijs.

Meer dan 120 adressen telt het boek van Robin. Het is een bedevaart langs de plekken waar Picasso kwam, werkte en woonde. Het is ook een tocht door de kunst, literatuur en politiek van het Parijs van de 20e eeuw. Het is vooral een wandeling in Parijs, door straten die niet onmiddellijk in de toeristische gidsen van deze stad staan. Voor wie van Parijs en Picasso houdt, is dit boek een must. Ik kocht het antiquarisch; of het nog in de handel is, weet ik niet. Maar komt u het te koop (normale prijs € 19,95) tegen, aarzel dan niet.

Ronald A.R. Kerkhoven.
Antropoloog en kunsthistoricus.

Literatuur:
Guillaume Robin, *Picasso & Paris*, uitgeverij Hugo Image, Parijs, 2015, 262 blz.

Wat zijn de gevolgen indien u uw activiteit als micro-entrepreneur staakt?

Indien u pensioen ontvangt uit Nederland, bent u veelal verdragsgerechtigd. Dit betekent dat u volgens het Franse systeem van sociale zekerheid bent verzekerd voor ziektekosten, maar premies betaalt aan het CAK in Nederland. Indien u in Frankrijk als micro-entrepreneur zelfstandige activiteiten ontplooit of werknemer bent van een Frans bedrijf, bent u – ook al ontvangt u pensioen uit Nederland – niet verdragsgerechtigd. Uw partner is dan in beginsel gratis meeverzekerd voor ziektekosten. Maar wat verandert er na het staken van uw zelfstandige activiteit of wanneer uw partner pensioen ontvangt uit Nederland?
Indien uw activiteit als micro-entrepreneur of een dienstverband eindigt én u naast uw Nederlandse pensioen een Frans pensioen ontvangt, dan valt u niet onder de verdragsregeling en betaalt u dus geen premies aan het CAK. U bent dan wel in Frankrijk premies voor ziektekosten (2019: 9,1%) verschuldigd over uw gehele Nederlandse pensioeninkomen. Indien uw partner echter geen Frans pensioen ontvangt, wordt hij of zij verdragsgerechtigd zodra pensioen uit Nederland wordt ontvangen.

Subsidies op energiebesparende investeringen

Op grond van de wet POPE kunt u voor een symbolisch bedrag van € 1 uw dak, de *sous-sol*, *cave* en garage laten isoleren. U moet wel eigenaar zijn van de woning.
De hoogte van uw inkomen is sinds april van dit jaar niet meer van belang. Op internet kunt u uitgebreid informatie vinden over deze '*prime énergie isolation*'.
Ook voor isolatie van muren en vloeren is subsidie beschikbaar, de hoogte is afhankelijk van de omvang van de werkzaamheden en de hoogte van uw inkomen. Daarnaast heeft u voor veel energiebesparende investeringen recht op een *crédit d'impôt*. Desgewenst kan ik u hierover nader informeren. •

WIJN
Laura Wille

Zoete witte wijn... in Nederland hebben we liever een frisse droge witte. Hip is het niet; we associëren het vooral met oude dametjes en 'doet u er maar twee ijsklontjes in. Dat is wel eens anders geweest. In de 17e en 18e eeuw was zoete witte monbazillac dé wijn in de lage landen.

Château Monbazillac

Franse wijn met een Hollands tintje

Monbazillac is een van de bekendste wijngebieden van de Dordogne vanwege zijn goudkleurige likeurwijnen. Het verhaal gaat dat het de monniken van l'Église de Saint Martin waren die de witte druiven eens vergaten te oogsten. De herfst bracht opkomende nevel en mist uit zijstroompjes van de rivier de Dordogne, en de schimmel *Botrytis cinerea* tastte de druiven aan. Maar wat bleek! Na de oogst en de persing ontstond een heerlijke, zoete wijn met een hoog suikergehalte. *Et voilà*, dankzij de luie monniken waren *la pourriture noble* (edele rotting) en de toekomstige trots van het Monbazillac-gebied geboren.

Pourriture noble

Hollanders waren er dol op in de Gouden Eeuw

Het was dankzij de VOC dat Nederland zich vanaf de 17e eeuw niet alleen financieel verrijkte, maar zich ook op culinair gebied ontwikkelde. De internationale handelsvloot bracht uit alle uithoeken van de wereld onbekende smaken direct bij de aardappeleters de keuken in. Natuurlijk niet bij iedereen, maar wel bij de gegoede klasse. Zo werden ook de zachtheid en elegantie van de zoete witte wijnen uit het zuidwesten van Frankrijk ontdekt. Dit kwam in eerste instantie door de uit de Dordogne gevluchte protestanten die zich – verdreven door hun katholieke buren – vestigden in Holland en hun mooie wijnen wilden importeren. De VOC faciliteerde deze lucratieve wijnhandel maar al te graag. In de 200 jaren die volgden, kenden de wijnen uit Monbazillac een enorme populariteit. Dankzij de grote vraag zijn het de Nederlanders die aan de basis hebben gestaan van het ontstaan van vele wijngaarden in deze regio. In Monbazillac zijn tot op de dag van vandaag 32 wijngaarden die hun wijn verkopen onder 'la marque hollandaise'.

Het is wel veel plukwerk

Monbazillac wordt gemaakt van sémillon-, sauvignon blanc en/of muscadelledruiven. De oogst is pas laat in het seizoen, vanaf oktober. Toen ik in 2018 mee mocht plukken bij Chateau Kalian heb ik ervaren dat het een behoorlijk complex proces is om de druif tot een mooie wijn te maken. Het plukken van de door de schimmel aangetaste druiven gebeurt met de hand in minstens twee etappes. De *Botrytis cinerea* doet het water in de druif verdampen, waardoor op natuurlijke wijze de suikerconcentratie groter wordt. Daarna rijpt de wijn minimaal tot de zomer van het daaropvolgende jaar in (eikenhouten) vaten. Het pluk- en rijpingsproces maakt het een arbeidsintensieve en dus relatief dure wijn. Toch is Monbazillac veel goedkoper dan zijn qua smaak vergelijkbare, en in Nederland populairdere zusje uit de Sauternes.

Maar waar schenk je dat nu bij?

Ik kan je absoluut aanraden om in Monbazillac de smaak van onze voorouders te ontdekken. De druivencombinatie en de *pourriture noble* zorgen voor een rijke en fijnzoete smaak van zuidvruchten, acacia en een likje honing. De frisse zuren maken het zoete niet te overheersend en brengen de wijn mooi in balans. De *Périgourdins*, inwoners van de Périgord streek waar Monbazillac onder valt, combineren het met voornamelijk hartige gerechten, bij een aperitief met *foie gras* of een smaakvolle droge worst, bij een sappige pekingeend, of bij een kaasplank met roquefort. De absolute favoriet van Kilian Griaud, de jonge eigenaar en oenoloog van chateau Kalian, is het recept van zijn vader: in boter gebakken coquilles die op het laatste moment afgeblust worden met... een scheutje Monbazillac. •

COMMENT
Marianne Rosenberg

Plus, plus, plus

Het lijkt zo eenvoudig maar wanneer spreek je de 's' van *plus* nu wel uit en wanneer niet?
Zin 1: *Je voudrais plus de pain* en zin 2: *Je (ne) voudrais plus de pain*. Dit zijn twee zinnen die je zo kunt uitspreken in een Frans restaurant.
Wat is het verschil in betekenis in deze zinnen? 'Ik zou meer brood willen' in de eerste zin en de tweede zin betekent: 'Ik zou geen brood meer willen."
In welke zin spreek je de 's' van *plus* wel uit? In zin 1!

Wanneer spreek je 's' wel uit? Daar zijn regels voor en wel de volgende:
1 In een vergelijking met een zelfstandig naamwoord: *Tu as plus de chance que moi*
2 In een vergelijking met een werkwoord: *Je regarde plus la télé que mes voisins*
3 Als plus (als bijwoord) aan het eind van de zin staat: *J'en veux plus !* Ik wil er meer van hebben, of *Il y a plus ?* Is er nog meer?
4 Als plus een zelfstandig naamwoord is: *C'est un vrai plus que tu parles français.* Het is een echt voordeel dat je Frans spreekt, of *Deux plus trois font cinq.*
5 In een aantal vaste uitdrukkingen: *de plus* (verder), *en plus* (bovendien), *rien de plus* (verder niets)

En wanneer spreek je de 's' van *plus* niet uit? Ook daar zijn regels voor ..!
1. In een vergelijking met een bijvoeglijk naamwoord: *Pierre est plus beau que Jean.*
2. In een vergelijking met een bijwoord: *Suzanne étudie plus rarement que mon frère.*
3. Als plus in een ontkenning wordt gebruikt: *Je ne veux plus de pain*, of *je veux plus de pain* in spreektaal (vaak wordt de '*ne*' niet uitgesproken en dat maakt het juist lastig om het verschil te begrijpen, des te belangrijker is het om *plus* dan zonder s goed uit te spreken, want anders komt er meer brood op tafel...)

Het komt ook voor dat je *plus* als pluzz moet uitspreken. In het geval van een *liaison*; dan wordt er een verbinding met het volgende woord gemaakt. Dan begint het volgende woord met een klinker of een stomme h.
Vous êtes de plus en plus drôles.
Plus elle est folle, plus elle rit !
Elle est plus en forme que Paul.
*C'est plus ou moins ça ! **
Let op: Als *plus* een zelfstandig naamwoord is, dan is er meestal geen sprake van een *liaison*.

Nieuwe Franse woorden

Ook het Frans ontwikkelt zich, vier op de tien nieuwe Franse woorden komen uit een buitenlandse taal. In sommige gevallen nemen Fransen de moeite om deze woorden te verfransen... Denk aan *youtubeur*, *superaliments* (superfoods), *bruncher* (brunchen in het Nederlands) of *googliser* (Googlen). Of ze nemen de woorden rechtstreeks over, zonder een French *touch*: *(chou) kale* - de Engelse *kale* ofwel de Nederlandse boerenkool. Of een *replay* op de tv, dat zijn de herhalingen op de Franse zenders. En zo zijn er nog veel meer, u komt ze vast veelvuldig tegen.

Voor suggesties, vragen:
Marianne Rosenberg
mdrosenberg@me.com
www.lamaisondelasouque.fr

*. In het Frans komt er een spatie voor diverse leestekens, zoals het uitroepteken, het vraagteken, de dubbele punt, de puntkomma...

MISDAAD
Wim Kruize

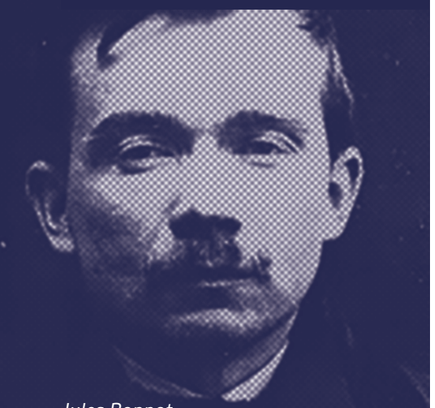

Jules Bonnot

La Bande à Bonnot

Ten tijde van de *Belle Epoque* – met name in de jaren 1911 en 1912 – werden Frankrijk en België, maar vooral Frankrijk, geteisterd door de *Bande à Bonnot* (de Bende van Bonnot), een criminele bende die dood en verderf zaaide.
Jules Bonnot ontpopte zich als leider. Wat was dat voor een bende en wie was Bonnot?

De bende van Bonnot had alles te maken met het tijdschrift *L'Anarchie*, dat, de naam zegt het al, anarchistische ideeën uitdroeg. Het was in 1905 opgericht en zetelde in een groot, enigszins haveloos gebouw in Romainville, een gemeente iets ten noordoosten van Parijs. Dat gebouw werd de ontmoetingsplaats van anarchisten. Bij het woord 'anarchie' denkt menigeen allereerst aan chaos en rebellie, maar de diepere betekenis van dat woord moet niet over het hoofd gezien worden. Het gaat dan om een ideologie die streeft naar een situatie waarin niemand het voor het zeggen heeft.
Gezag wordt niet erkend, taken worden gezamenlijk uitgevoerd, eigendom bestaat niet, ieder individu is vrij, er is geen plaats voor het huwelijk, soberheid is troef, alcohol is uit den boze, sport is belangrijk, een kritische geest is noodzaak. Over al deze zaken werd uitvoerig gediscussieerd in het gebouw van *l'Anarchie*. De autoriteiten hielden het gebouw scherp in de gaten. Want de stap naar illegale activiteiten is snel gezet.
De bende van Bonnot, opgericht door het drietal Octave Garnier, Raymond Callemin en René Valet, kwam ook graag naar de burelen van het tijdschrift. De genoemde oprichters waren Belgische deserteurs. De komst van deserteurs wekte geen verbazing, want het was de tijd net vóór de Eerste Wereldoorlog en de scheidslijn tussen deserteurs, antimilitaristen en anarchisten was uiterst dun. De bende kreeg meer leden en ging al snel tot daden over waarbij de grens tussen mijn en dijn werd opgeheven. Eigendom bestond niet, dus je mag je best dingen van een ander toe-eigenen. In 1911 en 1912 pleegde de bende vele inbraken. Aanvankelijk ging het er heel amateuristisch aan toe en mislukte er vaak het een en ander.

Toen kwam Bonnot erbij

In december 1911 sloot Jules Bonnot zich aan bij de bende. Wie was hij?
Hij werd geboren in 1887 in Besançon. Zijn moeder stierf toen hij 10 jaar was; zijn vader moest voor zijn opvoeding zorgen. Alles ging mis met Jules. Omdat hij lui, ongedisciplineerd en brutaal was, werd hij van school gestuurd. Hij ging baantjes doen en maakte ruzie met zijn chefs. Hij werd het ouderlijk huis uitgezet omdat hij niet meer te hanteren was. Hij werd twee keer veroordeeld, in 1895 en 1897, tot een gevangenisstraf vanwege het beledigen van en het zich verzetten tegen *gendarmes*. Hij werd anarchist. De consequentie was dat niemand hem meer in dienst wilde nemen. In 1901 trouwde hij met Sophie Burdet; hij werd vader van een zoon. Sophie verliet haar man in 1906 en nam, met haar *amant* (een vriend van Jules!), de wijk naar Zwitserland. Jules zou zijn vrouw en zijn zoon nooit meer zien ondanks zijn wanhopige smeekbeden. Een jaar later werd een scheiding uitgesproken.
Jules was buitengewoon handig op het gebied van auto's. Hij richtte een werkplaats in en repareerde er auto's. Hij pleegde diverse inbraken, stal auto's, kraakte brandkasten en zette arbeiders aan tot staken. In oktober 1911 kwam de politie hem op het spoor. Hij verliet Lyon, waar hij opereerde en vertrok naar Parijs. Natuurlijk kwam hij daar in contact met Garnier, Callemin, Valet en de andere kameraden. Door zijn kwaliteiten werd Bonnot, alhoewel anarchisten geen chefs dulden, al gauw de leider van de bende. Mede door Bonnot kregen de bendeleden genoeg van de 'kleine klusjes' en gingen op zoek naar grotere acties. Om hun doelen te bereiken waren auto's en wapens (machinegeweren!) nodig. Die kwamen er! Daarmee waren ze de politie vele slagen voor, want die moest zich behelpen met paarden, fietsen en gummiknuppels. Al snel kregen de bendeleden de bijnaam van *bandits en auto*. Die rol van de auto in de criminele sfeer was een novum, de pers raakte er niet over uitgepraat.

De overval in de rue Ordener

Intussen werd de bende steeds driester. Op 21 december 1911 kwam bij een bijkantoor van de Société Générale (een van de grote banken) in de rue Ordener in Parijs een bijna gloednieuwe limousine aanrijden, die een week eerder was gestolen in Boulogne-sur-Seine, met erin Bonnot, Garnier, Callemin en misschien nog een vierde persoon. Garnier stapte uit en naderde een bankemployé die met een zak geld afliep op de toegangsdeur van de bank. Bij hem een bewaker. Garnier schoot twee keer op de employé, de bewaker rende schreeuwend de bank in om hulp te halen, Garnier raapte de zak op en stapte de auto weer in. Bij het starten viel de zak op straat, Callemin raapte hem kalmpjes op met een wapen in de hand. Daarna spoot de auto weg, met Bonnot achter het stuur. Vanuit

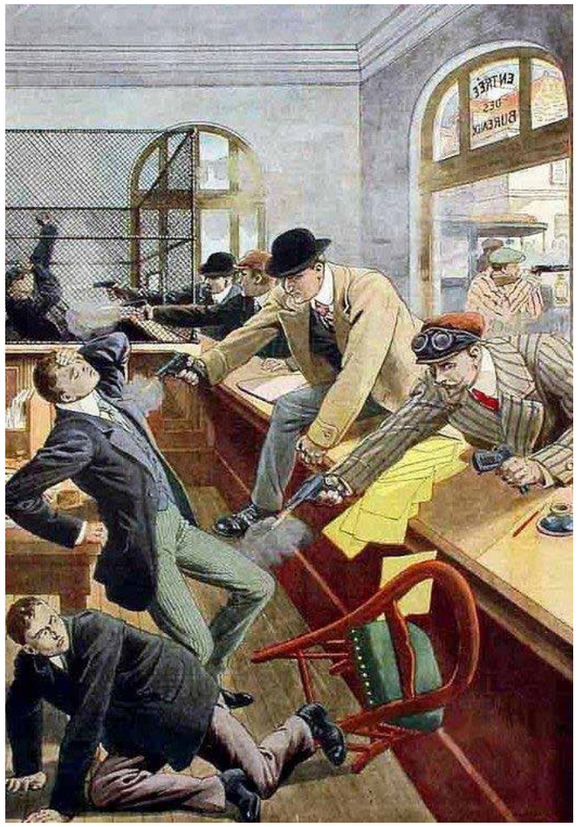

De bende in actie.

de auto werden schoten gelost op mensen die wilden achtervolgen. De bandieten slaagden erin Parijs uit te komen. De bankemployé overleefde de overval. De buit viel tegen. Maar Frankrijk was in rep en roer. Zo'n roofoverval was nog nooit vertoond. De politie stond in haar hemd, maar zat toch niet stil. Onder leiding van Alphonse Bertillon, directeur van de identificatiedienst, werd het de politie steeds duidelijker – vooral ook na andere misdrijven – welke bende achter alle ellende zat en wie de leden waren. Het kantoor van *L'Anarchie* kwam steeds meer in beeld. Er vonden arrestaties plaats.
Op 27 februari 1912 reed een fraaie grijze auto voor het station Saint-Lazare een autobus aan. De dienstdoende verkeersagent vroeg naar de papieren van de chauffeur. De auto met drie inzittenden probeerde weg te komen. De agent wilde het stuur grijpen. Er vielen schoten. De politieman overleefde het niet. De auto ontkwam. In de auto zaten in ieder geval Eugène Dieudonné en Paul Deboué, twee leden van de *Bande à Bonnot*. De volgende dag werden ze gearresteerd. Ze ontkenden hardnekkig alle aantijgingen.

Het eind van de bende van Bonnot

Meer misdaden, meer doden, meer arrestaties (onder andere Callemin). De bevolking raakte steeds meer in paniek. De politie kreeg meer middelen tot haar beschikking. De arrestatie van Bonnot, dat werd het grote doel. Die hield zich goed verborgen.
Op 24 april 1912 ging Louis-François Jouin, tweede man van de *Sûreté nationale*, een huis van een anarchist doorzoeken in Ivry-sur-Seine. Wie trof hij aan in een verduisterde kamer? Bonnot! Die geen moment aarzelde en Jouin neerschoot. De politieman stierf ter plekke. De jacht op Bonnot werd geopend. Op 27 april werd hij ontdekt in een hangar in Choisy-le-Roi. Een beleg volgde. Versterkingen werden aangevoerd. Troepen arriveerden, zelfs een regiment zoeaven (Franse infanteristen in Noord-Afrika), dat beschikte over een moderne mitrailleur. Vele ramptoeristen wilden de slotakte niet missen! Schoten over en weer. Bonnot wist zich verloren en ging een testament schrijven. Hij slaagde er nog in te noteren dat Dieudonné onschuldig was aan de moord op 27 februari 1912. De politie besloot de hangar op te blazen met explosieven. Dat gebeurde. Bonnot werd badend in zijn bloed aangetroffen. Hij leefde nog. De verzamelde menigte wilde hem lynchen. Onder bescherming van de politie werd Bonnot overgebracht naar het Hôtel-Dieu in de hoofdstad waar hij kort daarna stierf. De belegering van Choisy-le-Roi zou in de latere geschiedenis legendarische vormen aannemen. De belegeraars kregen vele decoraties en onderscheidingen.
Op 14 mei 1912 werden, eveneens na een aanval met explosieven, Garnier en Valet gedood.

Een geruchtmakend proces

In februari 1913 vond het proces plaats. Een gecompliceerd proces vanwege het grote aantal verdachten. De belangstelling was enorm. Na dertien uur beraadslagen sprak de jury zijn oordeel uit. De doodstraf voor Callemin, Soudy, Monier en Dieudonné; levenslange dwangarbeid, in de strafkolonie van Guyana, voor Carouy en Medge; minder strenge straffen voor een tiental andere bendeleden.
Carouy pleegde zelfmoord in zijn cel. Dieudonné, over wie onzekerheid bestond, kreeg gratie van president Poincaré. Hij werd naar Guyana gestuurd en zou in 1927 weten te ontsnappen. In 1928 zag hij zijn vrouw en dochter terug in Marseille.
Op 22 april 1913 stierven Callemin, Soudy en Monier op de boulevard Arago in Parijs onder de guillotine. Honderden nieuwsgierigen hadden zich verzameld. De laatste woorden, die natuurlijk de geschiedenis in zouden gaan, klinken nog na. Callemin: *"C'est beau l'agonie d'un homme"* (*agonie* = doodsstrijd). Soudy: *"Bon voyage"*. Monier: *"Au revoir à la société"*.

Epiloog

Frankrijk was in de ban van de bende van Bonnot en is dat eigenlijk gebleven. Talloze boeken, talloze artikelen, vele films en documentaires hebben het licht gezien. Zelfs een toneelstuk is gewijd aan het bloedige epos.
En wie kent niet het bekende chanson van Joe Dassin, *La Bande à Bonnot*?

À la Société Générale
Une auto démarra et dans la terreur
La bande à Bonnot mit les voiles
Emportant la sacoche du garçon payeur
Dans la De Dion-Bouton qui cachait les voleurs
Octave comptait les gros billets et les valeurs
Avec Raymond-la-Science les bandits en auto
C'était la bande à Bonnot…

LE TOUR DE...
Wilma Duijvestijn-Baljeu

Nederland is een windrijk landje: we weten alles over een stevige zuidwester of straffe oostenwind. In de meteorologie worden een viertal winden onderscheiden: heersende winden, seizoenswinden, lokale winden en cyclische (rond lagedrukgebieden) en anticyclische winden (rond hogedrukgebieden). Ook Frankrijk is een land met veel verschillende heersende winden. Door de invloed van de Atlantische Oceaan, Middellandse Zee, de Alphen en de Pyreneeën en naastgelegen landen, kent Frankrijk een diversiteit aan lokale klimaatwinden met een specifieke naam. Eenzelfde wind kan verschillende namen hebben, afhankelijk van de regio waar deze waait. Een aantal voorbeelden uitgelicht.

Le Tour de Vent

Een koude, natte en vlagerige wind vanuit het noordwesten is de **galerne**, ook wel **enbate** (Baskenland) of **gwalarn** (Bretagne) genaamd.

De **tramontana** is een sterke, koude vlagerige wind vanaf de uitlopers van het Centraal Massief tot aan de Languedoc- en Roussillon-kust.

De **föhn** is in tegenstelling tot de mistral een warme, droge wind. Hij waait in de regio van de Alpen en de Pyreneeën met hoge snelheden tot soms orkaankracht.

De **marin** (matroos) – aan den lijve ondervonden tijdens zeilen op de Middellandse Zee – komt op uit het niets vanuit zuidoostelijke richting en loopt in korte tijd op tot 5 of 6 Beaufort en veroorzaakt in korte tijd een nare deining onder de kust.

Noroît en **suroît**, deze twee lokale winden die blazen over het Kanaal en de Noord-Atlantische Oceaan. De noroît is een koele noordwestelijke wind die goed weer brengt; de zuidwestelijke, de suroît, is zacht en vochtig.

De **écorche-vache**, koeienhuid, een merkwaardige naam voor een noordelijke wind in de noordwestelijke regio's.

In de regio's Lorraine, Franche-Comté, Lyon en het meer van Genève waait de **bise**: een relatief koude en droge noordelijke/noordoostelijke wind.

Kent u de uitdrukkingen...

Est-ce que vous avez eu vent de...?
Heb je gehoord van...?

Il n'a que du vent dans les poches :
Hij heeft alleen wind in zijn zakken (weinig geld hebben).

Qui sème le vent, récolte la tempête :
Wie wind zaait, zal storm oogsten.

Il fait un vent à décorner les bœufs :
Er waait een bulderende wind.

Avoir le vent en poupe :
De wind in de rug hebben.

Quel bon vent vous amène ?
Welke goede wind brengt jou?

Passer en coup de vent :
Binnenstuiven.

De **traverse** is een noordwestenwind die waait in de Jura, de Lyonnais, de Alpen en het Centraal Massief. Matig tot sterk, met windstoten. In de zomer is het lauw en vochtig en kan het stormen brengen; in de winter kou, regen en soms sneeuw.

De meest bekende en beruchte wind in Frankrijk is wel de **mistral**. De mistral ontstaat wanneer koude lucht vanuit de poolstreek Europa binnenkomt door een lagedrukgebied boven de Golf van Genua. De wind wordt nog eens extra versterkt doordat deze door het relatief smalle Rhône-dal wordt geperst; bij de scheepvaart berucht door stormen die er door worden veroorzaakt en op het land door het risico van bosbranden. De mistral, **maestrale** (Corsica) of **magistrau** (het meer van Thau) waait altijd meerdere dagen onafgebroken door, waarbij windkracht 10 geen uitzondering is. Maar de mistral heeft ook een positieve kant: doordat de wind de druiven droogt en koelt worden ziektes en rot voorkomen.

Le vent qui rend fou, de wind die je gek maakt. In de Languedoc- Roussillon kennen ze **le vent d'autan**, (de wind van weleer) waait vanuit het zuiden/zuidoosten tot aan Toulouse en Montauban. Volgens de overleveringen, maar ook aangetoond door het Hôpital Universitaire Rangueil, zou er meer malaise, prikkelbaarheid, hoofdpijn en agressiviteit waarneembaar zijn bij mens en dier!

Nos ancêtres les Gaulois

Waarom de Fransen vinden dat de Galliërs hun voorouders zijn

In het jaar 52 v.Chr. legde de Gallische leider Vercingetorix zijn wapens neer voor de voeten van de Romeinse veldheer Julius Caesar. De Galliërs hadden de Slag bij Alesia verloren en Gallië werd vijf eeuwen lang een Romeinse provincie. Bijna tweeduizend jaar later kreeg die gebeurtenis een bijzondere betekenis.

In het midden van de 19e eeuw, een tijd van verloren oorlogen en ontreddering, zochten de Fransen een nieuwe volksidentiteit. Die vonden ze in de geschiedenis van de heldhaftige Galliërs. *"Nos ancêtres les Gaulois"* (De Galliërs zijn onze voorouders) schreven de historici en die gedachte werd gemeengoed. Dus niet de Franken, die de zaak van de Romeinen hadden overgenomen en Frankrijk zijn naam hadden gegeven, maar de in de mist van de geschiedenis bijna verdwenen Galliërs.

Franse Kelten

De Galliërs waren Kelten, die oorspronkelijk aan de bovenloop van de Rijn en van de Donau woonden maar tussen 750 en 250 v.Chr. naar West-Europa verhuisden. Het grote gebied tussen de Pyreneeën en de Rijn waar ze zich hadden gevestigd, het huidige Frankrijk plus België, kreeg van de Romeinen de naam Gallia oftewel Gallië. De Galliërs waren dus Franse Kelten. Wat we over hen weten, komt voornamelijk uit Romeinse bronnen want zelf hadden ze geen schrift. Zo beschreef Julius Caesar de verovering van Gallië in zijn *Commentarii de Bello Gallico*, verplichte Latijnse kost voor gymnasiasten, ook in Nederland. Caesar was natuurlijk niet erg objectief want hij schreef voor eigen roem. Zo noemde hij de Galliërs barbaren. Daarbij moet echter worden bedacht dat de Romeinen alle vreemde volkeren als barbaren beschouwden.

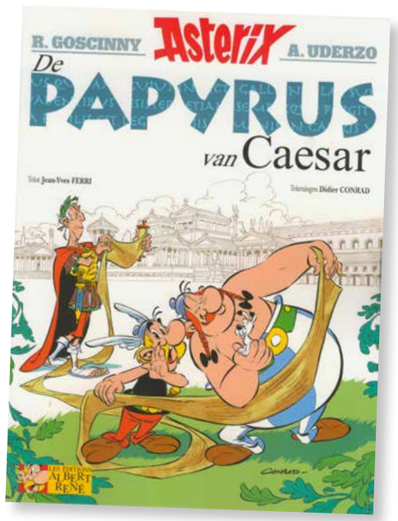

Wat we over hen weten, komt voornamelijk uit Romeinse bronnen want zelf hadden ze geen schrift

Druïden en barden

Barbaren in de tegenwoordige betekenis waren de Galliërs allerminst. Hun landbouw was voor die tijd hoog ontwikkeld, ze waren uitstekende (wapen)smeden en maakten prachtige sieraden. Gallië was verdeeld in een groot aantal stammen, die geen politieke eenheid vormden. De onderlinge concurrentie was groot en er werd regelmatig met elkaar gevochten. Er waren wat middelgrote en kleine steden maar het merendeel van de bevolking leefde op het platteland. Het stamhoofd, ook wel koning genoemd, regelde samen met de stamoudsten de bestuurszaken en voerde bij oorlogen zijn krijgers aan. De druïden waren de priesters van een godsdienst met meerdere goden. Ze hadden veel macht en bepaalden vaak de politiek en de wetgeving. De barden tenslotte waren de vertellers, dichters en zangers. Onmisbaar in een samenleving zonder schrift.

De druïden waren de priesters van een godsdienst met meerdere goden.

De kleding van de Galliërs was bijzonder kleurrijk en vaak geruit. De mannen droegen hemden en daaronder een lange broek, de *bracca*. De Romeinen, die zelf een tot de knie rijkende toga aan hadden, vonden zo'n bracca maar niks. In hun ogen was het een verwijfd kledingstuk. Toch zagen de Gallische mannen er ruig uit, met hun lange haren, baarden en grote snorren.
De vrouwen waren gekleed in een soort jurk van twee rechte stukken stof die aan de zijkanten aan elkaar waren vastgemaakt. Ook zij hadden meestal lange haren.

De Gallische Oorlog

Het gebrek aan eenheid brak de Galliërs op toen de Romeinen hun gebied binnentrokken. Door hun politiek van *divide et impera* (verdeel en heers) hadden ze in 58 v.Chr. praktisch heel Gallië bezet. Verschillende stammen kwamen echter in verzet tegen de vreemde overheersing en Julius Caesar trok er met een omvangrijke troepenmacht op uit om de opstand te onderdrukken. Die Gallische Oorlog, een reeks veldtochten tegen de opstandige stammen, duurde zeven jaar. Om te beginnen achtervolgde Caesar een groot Gallisch leger en versloeg dat in de Slag bij Bibracte, een Gallische vestingstad. De opstandige Galliërs kwamen toen tot het besef dat het hun ontbrak aan samenhang en leiderschap. Ze voegden hun legers samen en in Bibracte, dat niet door de Romeinen was bezet, benoemden ze Vercingetorix tot opperbevelhebber. Vercingetorix, een machtig stamhoofd alias koning, boekte aanvankelijk veel succes met zijn guerrillatactiek van verschroeide aarde en verrassingsaanvallen op het Romeinse leger. In de Slag bij Gergovia versloeg hij weliswaar de Romeinen maar hij verloor het grootste deel van zijn leger. Daarop trok hij zich terug in de stad Alesia en daar voltrok zich in 52 v.Chr. het slotdrama.
Caesar besloot Alesia, een sterk fort op een heuvel, te belegeren. Hij liet een dubbele vestingwal rond de stad aanleggen om de bewoners uit te hongeren en zichzelf te beschermen tegen Gallische hulptroepen. Dat werkte. De hulptroepen slaagden er niet in Alesia te ontzetten en de uitvallen van Vercingetorix mislukten. De Galliërs zagen in dat ze verloren waren en Vercingetorix gaf zich over aan Caesar. De Gallische Oorlog was voorbij en Gallië werd definitief ingelijfd in het Romeinse rijk. Caesar voerde Vercingetorix als oorlogstrofee mee naar Rome, waar hij zes jaar lang in een kerker bleef opgesloten. Toen hij uiteindelijk volgens Romeins gebruik publiekelijk gevonnist zou worden, bleek er weinig over te zijn van de trotse Gallische koning. Een scharminkel was het, met verwilderde haren, snor en baard. En hij stonk enorm. Dus werd hij eerst zorgvuldig gewassen, geknipt en geschoren voor hij aan de wurgpaal zijn einde vond.

Gallo-Romeins

Vijf eeuwen lang waren de Romeinen heer en meester in Gallië. Ze bouwden een aantal steden, die er zeer Romeins uitzagen. Met een amfitheater, een *circus* (renbaan), tempels, thermen (baden) en aquaducten om het water aan te voeren. De oorspronkelijke bevolking romaniseerde en er ontstond een Gallo-Romeinse cultuur, een mengsel van Romeins en Gallisch. De taal werd Gallo-Romaans, een volkse variant van het latijn.
Door invallen van Germaanse stammen en het uiteenvallen van het Romeinse rijk

www.golffrance.eu

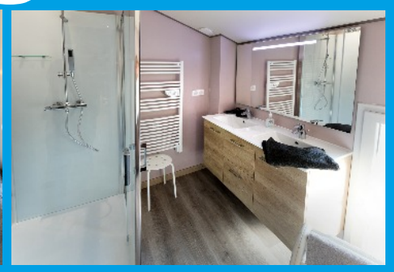

ervaringen...

De eerste gasten reviews zijn ronduit lovend: "nous étions ravis!"
"félicitations pour cette réussite"
"wat een superplek!"

De drie nieuwe en comfortabele loftappartementen in de gerenoveerde, authentieke melkboerderij "La Haute Prèze" garanderen een onvergetelijk verblijf. De ligging in het hart van de prachtige internationale Golf de la Prèze, belooft een unieke ervaring. Zeer geschikt voor korte, sportieve vakanties en voor bezoekjes aan familie en vrienden.

www.golffrance.eu info en reservering: contact@golffrance.eu

Joanna Bos Beëdigd vertaalster
Verbonden aan het Hof van Beroep van Toulouse
Vertalingen Engels, Nederlands,
Frans voor heel Frankrijk en
redactie van uw officiële documenten.
joannabos4@gmail.com 06 87 60 44 66 05 53 40 05 28

Agence Immobilière Herman de Graaf
Real Estate - Dordogne
Le Bourg – 24800 ST. JEAN DE COLE
Tel.: 05 53 62 38 03
Fax: 05 53 55 08 03
agence@immobilier-dordogne.com
www.immobilier-dordogne.com

PC HELP
Dordogne en omstreken
COMPUTER EN INTERNET HULP BIJ U THUIS
- Installatie
- Onderhoud
- Reparatie
- Instructie

24390 TOURTOIRAC
TEL. 06 71 41 55 68
Info@PCHelpweb.fr
www.PCHelpweb.fr

VIEVAFRANCE
MAKELAARS IN FRANS ONROEREND GOED
VieVaFrance Immobilier
Ontzorgen door heel Frankrijk!
- Exclusieve zoekopdrachten
- Aankoopbegeleiding
- Verkoopbemiddeling
- Erfenissen
- Hypotheken

Sarlat-La Canéda - Barneveld
0033 (0)6 31 37 30 72
ORIAS
www.vievafrance.com
FNAIM

SVP Charente
Wij zorgen voor uw huis in Frankrijk
Beheer & onderhoud
Verhuurservice
Advies & bemiddeling
www.svp-charente.com
info@svp-charente.com
16310 - ROUSSINES - France
+33 6 67 62 44 90

Monumentaal waterbekken in Bibracte.

eindigde de lange Gallo-Romeinse periode. Eind vijfde eeuw veroverden de Germaanse Franken, onder aanvoering van koning Clovis, heel Gallië. Dat heette voortaan Francia. Frankrijk dus. Uit de Gallo-Romeinse tijd is veel overgebleven. De amfitheaters, tempels en thermen zijn tegenwoordig toeristische bezienswaardigheden. Het oude Gallië en de Galliërs raakten echter lang in de vergetelheid.

Heldhaftig verleden

Pas in het midden van de 19e eeuw werden de Galliërs 'herontdekt'. Na het Waterloo van Napoleon Bonaparte en de nederlaag van het trotse keizerrijk, zochten de Fransen een nieuwe identiteit. Het mythologiseren van een heldhaftig verleden werkt dan bijzonder goed. Er was immers een duidelijke gelijkenis met Vercingetorix, die zijn volk verenigde in de strijd en eervol had verloren. Na ampel onderzoek stelden de historici dan ook vast: *"Nos ancêtres les Gaulois"* (De Galliërs zijn onze voorouders). Dat speelde zich af tijdens het Tweede Keizerrijk van Napoleon II, een neef van de grote Bonaparte. Napoleon II was een amateurhistoricus met een grote passie voor het Franse verleden en zag die Gallische afkomst wel zitten. Hij liet daarom opgravingen verrichten bij het vroegere Alesia, in Bibracte en bij Gergovia. Het idee kreeg een extra stimulans toen de Frans-Duitse Oorlog in 1870 eindigde in een smadelijke nederlaag voor de Fransen. Napoleon II werd zelfs krijgsgevangen gemaakt en de Pruisen bezetten Parijs. Dat versterkte de mythe van een eervolle verliezer (Vercingetorix versus Napoleon II) en de vreemde bezetters (Romeinen versus Pruisen). Vercingetorix was een held en er werden standbeelden van hem opgericht in Clermond-Ferrand en op de Mont Auxois bij Alesia.
In het begin van de 20e eeuw werden de opgravingen op een laag pitje gezet want er naderden twee wereldoorlogen. Maar de gedachte bleef levend en nog lang leerden de Franse kinderen op school dat de Galliërs hun voorouders zijn.

"In dit Gallische oppidum Bibracte is de eerste oproep gedaan tot Franse eenheid"

Alesia en Bibracte

Er is betrekkelijk weinig over van de Gallische cultuur: wat beelden en veel sieraden. Alleen de opgravingen van Alesia en Bibracte, die in de tweede helft van de 20e eeuw werden hervat, leverden interessante archeologische centra en musea op.
Maar Alesia, bij Alise-Sainte-Reine in de Côte d'Or, is niet echt Gallisch. Na de nederlaag van de Galliërs werd Alesia een Gallo-Romeinse stad met tempels, theater en forum. Daarvan zijn de restanten nu opgegraven. Het museum is echter wel gewijd aan de Slag bij Alesia en de Gallische Oorlog. En verderop, op de top van de Mont Auxois, staat dat kolossale beeld van Vercingetorix.
Bibracte, in de Morvan, is een ander verhaal. De grote vestingstad, een politiek en economisch centrum, werd na de Romeinse overwinning door zijn inwoners verlaten. De ruïnes van die puur Gallische stad raakten overwoekerd door de omringende bossen en worden nu stukje bij beetje blootgelegd. Dat is vooral te danken aan François Mitterand, die burgemeester in de Morvan was geweest en als president Bibracte in 1985 tot *site national* (nationaal erfgoed) verklaarde. In *Le Figaro* vertelde hij wat hem tot dit besluit had gebracht. "In dit Gallische oppidum Bibracte is de eerste oproep gedaan tot Franse eenheid", aldus Mitterand. "Daar hebben de Gallische leiders trouw gezworen aan Vercingetorix. Voor het eerst hebben stammen en provincies zich, in de persoon van hun leiders, solidair met elkaar gevoeld."
Mitterand liet het niet bij woorden. Hij zorgde ervoor dat in Bibracte een nationaal opleidingsinstituut en onderzoekscentrum voor archeologie kwam. Daarnaast is een imposant museum gebouwd, waar opgegraven voorwerpen en maquettes van de Gallische stad worden tentoongesteld.

De Gallische haan

Wat herinnert er nog meer aan die verre voorouders? De Franse taal kent bijvoorbeeld een aantal woorden en uitdrukkingen, die verwijzen naar de Galliërs. Zo is een *moustache à la gauloise* een lange hangsnor en betekent *gauloisement* ongegeneerd en op de man af. *Le coq gaulois*, de Gallische haan, werd zelfs het zinnebeeld van de Franse republiek en prijkt op de shirts van het nationale voetbalelftal. Wat het Nederlands betreft, is het opmerkelijk dat de vele Franse leenwoorden gallicismen heten en niet francisismen of iets dergelijks.
Dan zijn daar ook nog Asterix en Obelix, de onoverwinnelijke Galliërs die hele cohorten Romeinen het luchtruim in meppen. Van de stripalbums werden meer dan 350 miljoen exemplaren verkocht en het Parc Asterix, ten noorden van Parijs, is een toeristische topattractie. Wellicht omdat Asterix, Obelix en hun dorpsgenoten de voorouders van de Fransen symboliseren.
Maar voorouders of niet, de Galliërs zijn weer op het schild gehesen en zullen daar voorlopig niet vanaf vallen. •

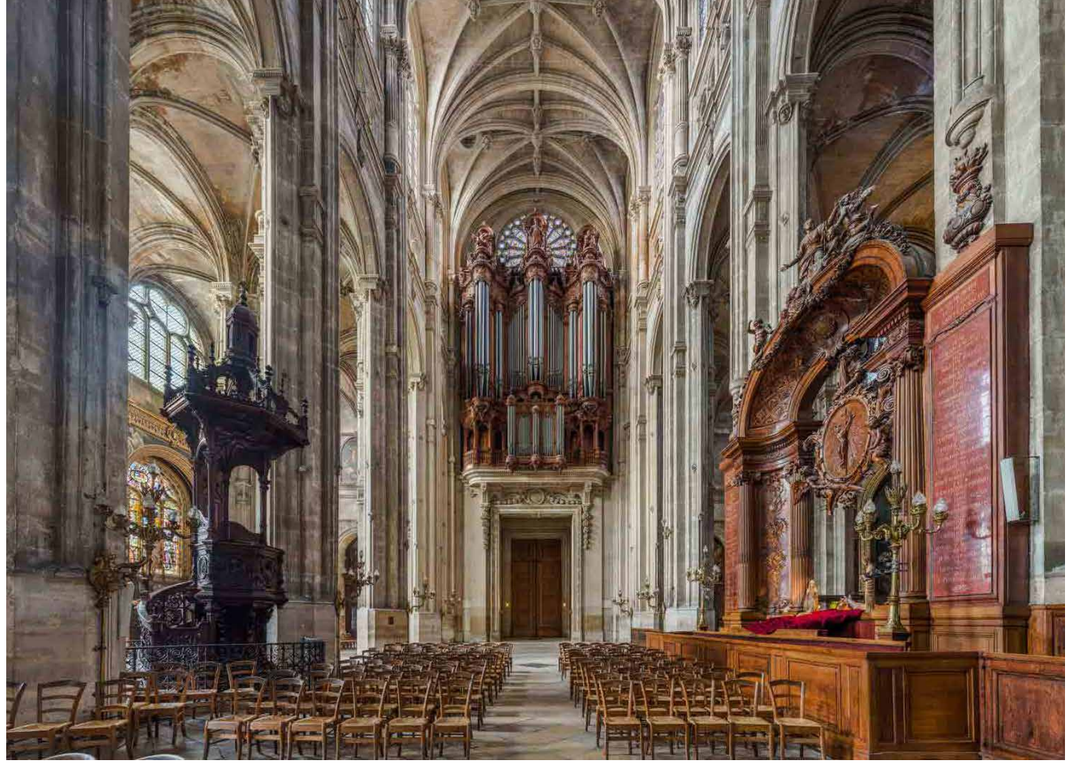

Links: Interieur Église St Eustache.
Onder: De speeltafel.

Het grootste orgel van Frankrijk

De avond van 15 april 2019 zal bij velen nog duidelijk op het netvlies staan: de Notre Dame in vlammen. Een groot deel van de kathedraal verwoest, maar ook bleef veel behouden, waaronder, naar gezegd, het enorme Cavaillé-Coll-orgel. Hoe het orgel er precies aan toe is, is nog niet duidelijk. Er is waterschade. Het blootgesteld zijn aan de open lucht zal het instrument geen goed gedaan hebben, ondanks de dekzeilen die zijn aangebracht. Hoe dan ook, er staan nog een aantal andere grote orgels in verschillende kerken in Parijs, waaronder het allergrootste van Frankrijk: het orgel in de Église de St. Eustache, gebouwd door de Nederlandse orgelbouwer Van den Heuvel uit Dordrecht. Het instrument werd in september 1989 officieel in gebruik genomen.

Hoe is dit mogelijk geweest?

De internationale faam van Van den Heuvel werd definitief gevestigd met de bouw van het enorme orgel in de Nieuwe Kerk in Katwijk.
De geschiedenis van de orgels in de St. Eustache wordt gekenmerkt door veel narigheid; brand en mislukte restauraties. In 1984 was de maat vol. De stad Parijs nam het besluit dat er een nieuw orgel gebouwd moest worden. Voor het ontwerp werd een inschrijving geopend.

Toenmalig burgemeester van Parijs, Jacques Chirac in gesprek met de gebroeders Van den Heuvel bij de oplevering 30 jaar geleden.

Van den Heuvel kreeg de opdracht, een buitenlander! Het besluit oogstte in binnen- en buitenland verwondering, niet in het minst bij Van den Heuvel zelf. "Vroeger liep ik weleens in de St. Eustache rond. Ik heb ook wel boven bij de speeltafel gezeten. Als de dag van gisteren weet ik nog dat ik tegen m'n broer zei: 'Als ik nou toch nog eens zo'n orgel in zo'n ruimte mocht bouwen...' En nu is het zover. Natuurlijk, ik heb er al een jaar rekening mee gehouden dat ik die opdracht zou krijgen. Maar nu het zover is, kan ik het me nog moeilijk voorstellen."
Het is een enorm instrument geworden. Met zijn ruim 8.000 pijpen overtreft het orgel verre zijn soortgenoten in de grotendeels door de brand verwoeste Notre Dame van Parijs (7.900 pijpen) en die in de St. Sulpice (6.700 pijpen). Deze 8.000 pijpen worden verdeeld over 101 stemmen, vijf klavieren en pedaal. Het nieuwe mechanisch én elektrisch bespeelbare orgel is gebouwd achter het monumentale 18 meter hoge orgelfront uit 1854, ontworpen door de architect Baltard.

Onderhoud is duur

Het orgel heeft twee speeltafels, één boven in de orgelkas, de andere is een verrijdbare speeltafel, die op verschillende plekken in de kerk elektrisch kan worden verbonden met het orgel boven. De organist kan zo, midden in de kerk spelen en op afstand zijn eigen spel horen. Er zit ook een opnamemogelijkheid in, zodat alles achteraf nog eens beluisterd kan worden. Bij Van den Heuvel bestaat wel zorg over het onderhoud. Door de vele werkzaamheden in de kerk is er veel stof en vuil in het orgel gekomen. Regulier onderhoud zou eigenlijk om de drie jaar moeten gebeuren, maar daar heeft de stad Parijs, de eigenaar van het orgel, geen geld voor, hoewel er nu een pastoor is die er goed achteraan zit. De beide jonge titulair organisten laten zich ook niet onbetuigd. Wie de beide organisten van de St. Eustache Baptiste-Florian Marle-Ouvrard en Thomas Opital aan het werk wil zien en horen: ga naar Youtube: Baptiste-Florian Marle-Ouvrard die de befaamde *Toccata en fuga in D klein* van Bach speelt, of op Youtube: Thomas Opital, luister bijvoorbeeld naar *Dance* van Debussy en ontdek de ongelofelijke variëteit aan mogelijkheden van het orgel. De echte orgelliefhebbers kunnen voor de totale samenstelling van het orgel terecht op de site van de firma Van den Heuvel, zie bronnen hieronder. Er worden met grote regelmaat concerten gegeven. Als u in Parijs bent, ga er eens naar toe: een belevenis. (www.saint-eustache.org/musique-a-st-eustache) •

Thomas Opital achter het orgel.

Bronnen:
http://vandenheuvel-orgelbouw.nl/cds/item/108-sainteustacheparis.html
Reformatorisch dagblad

In ieder nummer van *Drop* plaatsen we drie foto's van kerken met een verschillend karakter. Aan u te raden waar ze staan. Herkent u ze?
De antwoorden staan op pag. 34.

Heeft u zelf misschien een mooie foto die we zouden kunnen gebruiken ? Mail het ons (administratie@lesamis-dedrop.fr). Voorwaarde is wel dat de foto van goede kwaliteit is. Maar een tip doorgeven mag natuurlijk ook, dan zoeken wij er een passende foto bij.

Het feest van 25 jaar

Het voorlopige programma van 24 en 25 juni 2020

Op 24 en 25 juni komend jaar viert de Association Les Amis de Drop of Stroopwafels, de uitgeefster van *Drop*, haar 25 jarig bestaan. Hieronder een globaal overzicht van wat er op die dagen te beleven zal zijn op de feestlocatie: Domaine d'Essendiéras in St. Médard d'Exideuil (24). (Wijzigingen voorbehouden)

DropArt – de expositie

Wil Lof

Schilderijen van Wil Lof zijn abstracte composities die door hun figuratie bij velen emoties oproepen. Dat is ook de essentie: ze gelooft in kunst als medium om gevoelens van emotie, ontroering en saamhorigheid aansprekend en herkenbaar over te brengen.
Haar figuratieve schilderijen tonen geabstraheerde vrouwenfiguren, die samenkomen, samenzijn, en weer huns weegs gaan. Wil Lof past in haar schilderijen een bijzondere schildertechniek toe. Elk schilderij bevat een reeks transparante taferelen, waardoor toon en compositie wisselen met de kleur van het invallende licht. De daaruit resulterende dynamiek zorgt voor verrassende en spannende wisselingen als dagen en seizoenen verstrijken.
Lees meer over het werk van Wil op www.4Lof-Art.nl.

Marijke Munne

Ieder schilderij dat Marijke maakt vertelt iets dat zich niet direct in de zichtbare vorm ervan vertoont. Haar doel is niet alleen een mogelijke realiteit uit te beelden, maar ook de realiteit onwaarschijnlijk te maken. Er is geen sprake van grote of ruwe gebaren of breed uitgemeten emoties. Zij concentreert zich op de pure vorm van de objecten, nauwkeurig geobserveerd, geplaatst in het volle licht.

Marijke Munne is opgeleid aan de Academie voor Beeldende Kunsten, Willem de Kooning Academy te Rotterdam, in de vrije teken- en schilderkunst, 1965-1970. In de loop der jaren is zij een eigen stijl gaan ontwikkelen waarbij zij gebruik maakt van de techniek van de oude meesters en probeert zij met grote precisie en helderheid te schilderen.

Lily van Bienen

Al Lily's schilderijen hebben een vrolijke, heldere, positieve uitstraling. Zij brengt de schoonheid van de natuur en elegantie en raffinement in onze hightech moderne huizen en kantoren. Zij had tentoonstellingen in Frankrijk, Nederland, Spanje en Italië.
Lily is een Nederlands-Russische fijnschilder van tulpen. Na haar studie linguïstiek en werk bij de televisie, leerde ze in 2009 schilderen in New York als student van Frank Janca en Gary Jenkins. Haar werk is te zien en te bestellen op art.com. Bestellen kan ook via lily@vanbienen.net.

De sprekers...

Coos Huijsen

Coos Huijsen is historicus, schrijver, oud-politicus, -docent, -rector van een middelbare school en homoactivist. Hij werd begin jaren zestig politiek actief binnen de progressieve vleugel van de CHU. In 1972 werd hij Tweede Kamer-lid. Hij was de eerste parlementariër ter wereld die als homo uit de kast kwam (1976). Hij schreef daarover het boek *Homo Politicus* (2016). Ook *Beatrix, de kroon op de republiek* (2005) naar aanleiding van haar zilveren jubileum is van zijn hand. Hij promoveerde in 2012 op Nederland en Oranje. Het boek werd genomineerd voor de Libris Geschiedenisprijs. Zijn lezing zal gaan over de politiek-culturele verschillen tussen Frankrijk en Nederland, kort samengevat als: de monarchale republiek Frankrijk en de republikeinse monarchie Nederland. (Zie ook *Drop* 123, december 2018)

Wim Kruize

Veel lezers van *Drop* zullen zich Wim herinneren als de zaaier van Franse graantjes. Vijf jaar strooide hij ze uit.
Behalve met de Franse taal houdt Wim zich ook intensief bezig met de Franse cultuur en geschiedenis. In zijn lezing zal hij ingaan op een bijzondere nasleep van de Franse revolutie. Lodewijk XVII, de zoon van Lodewijk XVI en Marie-Antoinette, zou op tienjarige leeftijd in verschrikkelijke omstandigheden in 1795 in de Temple-gevangenis in Parijs zijn overleden.
Zelden is iemands dood zo in twijfel getrokken. In de loop van de 19e eeuw hebben tientallen figuren verklaard Lodewijk XVII te zijn. En dan speelde er ook nog de kwestie van het hart van Lodewijk XVII. Was het echt van Lodewijk? Het heeft tweehonderd jaar geduurd voordat daar duidelijkheid over kwam.
Wim Kruize studeerde Franse Taal- en Letterkunde aan de School voor Taal- en Letterkunde in Den Haag (mo-A en mo-B) en aan de Vrije Universiteit in Amsterdam (doctoraal examen). Hij heeft in verschillende functies in het middelbaar en hoger onderwijs in Nederland gewerkt.

Wilma Roelofs Rikken

Voor haar pensionering was Wilma een 'conservation scientist' bij het Instituut Collectie Nederland (ICN) en wijdde zij haar professionele leven aan het onderzoek ten behoeve van het behoud van kunstvoorwerpen.
Na haar pensionering maakte ze kennis met het werken met glas; het samensmelten van gekleurd glas tot kleurrijke voorwerpen. Zij maakte kennis met de mogelijkheden van 'glasfusing' en wijdde zich geheel aan de ontwikkeling hiervan. Zij volgde daartoe cursussen bij Dominiek Steinmeier, Jan-Hein van Stiphout en Steef Hendriks. Na een experimentele periode maakt ze nu kunstvoorwerpen van glas.

Judith Helena de Graaff

Judith (1936) was wetenschappelijk medewerker bij het Instituut Collectie Nederland (ICN) en deed onderzoek ten behoeve van het behoud van het Cultureel Erfgoed. Specialisatieonderzoek ten behoeve van de conservering van archivalia, boeken en antiek textiel, zoals wandtapijten, kostuums etc. Na haar pensionering heeft Judith een oude liefde, het maken van handgevormd keramiek, weer opgepakt. In het verleden studeerde ze een aantal jaren aan de Academie voor Kunst en Industrie te Enschede en volgde ze verschillende cursussen.
Wilma en Judith wonen deels in Juillac(19) en Rijnsaterswoude.

De sprekers... (vervolg)

Tineke Aarts

Proef tijdens het jubileumfeest de sfeer van het negentiende-eeuwse Frankrijk met de schrijfster Tineke Aarts. Zij vertoont een boektrailer uit de *Bonave*-trilogie die verhaalt over een familie uit de Cahors-streek die alles verloor door de Phylloxera. Tineke publiceerde in 2004 de eerste roman *Familiebezit* en voltooide het slotdeel in 2017. Ze interesseert zich voor de drijfveren van mensen in hun werk en leven; de behoefte om zich te laten gelden. Als kenner van cahorswijnen zal ze zeker ook enthousiasmerend vertellen over de ondergang en wederopstanding van het gebied rond Cahors. Ze studeerde literatuurwetenschap en emigreerde in 2002 met haar man naar Frankrijk. (Zie ook *Drop* 118, september 2017)

Jan Jacob Brein

Jan Jacob Brein (Nijmegen, 1931) heeft zich als eerste aangemeld, maar of hij daadwerkelijk gaat komen hangt af van zijn gezondheid: hij is de jongste niet meer. Hij heeft carrière gemaakt als schilder en docent aan de kunstacademie in Tilburg. Hij heeft zich gespecialiseerd als aquarellist. Jan Jacob Brein heeft in veel landen geëxposeerd, van Nederland tot in China. Hij is erelid van het Europees instituut van de Aquarel in Brussel en ereburger van Montgermont (35). Hij woont nu in Lot et Garonne. (Zie ook *Drop* 117 , juni 2017.)

Lidewij van Wilgen

Lidewij vertelt over de ingewikkelde start die zij als buitenlandse vrouw in de door mannen gedomineerde wijnbouw in Frankrijk had. Ze schreef hierover het boek *Het Domein* waarvan 16.000 exemplaren zijn verkocht. Tegenwoordig wordt zij regelmatig uitgenodigd als gastspreker op de Franse wijnopleidingen. Met veel plezier en trots vertelt zij over de prachtige biologische wijnen die ze maakt en die over de hele wereld worden geschonken in toprestaurants. Ze laat u graag meegenieten van al dit lekkers.
Lidewij van Wilgen emigreerde in 2002 naar Frankrijk. Zij woont op haar domein Terre des Dames met haar drie dochters en Franse echtgenoot. (Zie ook *Drop* 122, september 2018)

Ingrid van den Hoed

Werd door de oproep in *Drop* enthousiast om mee te doen met een expositie tijdens het jubileumfeest. Ingrid maakt bronzen beeldjes. Ze volgde lessen bij o.a. Kees Verkade.
Meer informatie over Ingrid en haar werk is te vinden op www.hoed-loogman-brons.nl.

NB Aanmelden voor DropArt kan nog bij de secretatis van de jubileumcommissie Lowell Christiaanse: lowell@christiaanse.fr

Bijzondere activiteiten

Walter Vroom met zijn poppentheater

Oprichtster van Drop of Stroopwafels, Stephanie Noordhof, was een groot fan van zijn poppentheater sinds zij hem een keer in Amsterdam had zien optreden. Het leek Walter een leuk plan om een optreden vol hoogtepunten van 25 jaar te verzorgen, met verhalen van Meta Boreel. Ter voorbereiding ontvangt hij ook graag van jullie grappige, vooral korte anekdotes en verhaaltjes.
Walter Vroom erfde de poppen en het theater van zijn vader en treedt al ruim 45 jaar wereldwijd op met zijn Oudhollands Poppentheater De Zandrakker en in Frankrijk met zijn *Rire de Gascogne*.

Marjolijn Roozen, spinnen en kantklossen

Enkele jaren geleden kreeg Marjolijn een zak vol schapenwol. Niet goed wetende wat ze ermee moest, leerde zij spinnen. Hoe dit werkt, laat zij u graag zien. Ook laat zij u zien hoe het oude ambacht van kantklossen werkt.
Marjolijn is als vrijwilliger tekstcorrector van *Drop* en was in Nederland eigenaar van tekstcorrectiebureau 't Puntje op de i. Zij heeft niet alleen een passie voor oude handwerken, maar ook voor de Nederlandse taal. Zij woont al vier jaar in een woonwagen en binnenkort gaat zij hierin in haar tabaksschuur wonen in het zuiden van de Dordogne.

En verder...

Dag 2: U heeft dan de mogelijkheid deel te nemen aan de door Domaine d'Essendiéras te organiseren activiteiten, zoals de boerderij olympiade, een golf clinic en een rit met een Amerikaanse schoolbus voor een bezoek aan de grotten van Tourtoirac en daarnaast wellicht voortzetting of reprise van elementen van dag 1. De dag wordt afgesloten met een gezamenlijke lunch.

Nadere bijzonderheden in komende nummers van *Drop*.

Wat mag dit kosten?

• Per persoon dag 1 : € 75
• Per persoon aan dag 1 én dag 2: € 105

In de prijs is begrepen:
Dag 1: ontvangst met koffie e.d., een lichte lunch, diverse activiteiten, drankjes gedurende de dag, aperitief met hapjes, diner-dansant;
Dag 2: een ontbijt, nog nader in te vullen activiteiten en een afscheidslunch.
De kosten van een eventuele overnachting zijn hierin niet begrepen.

Is dit interessant en leuk of is dit leuk en interessant?

U kunt een overnachting regelen met Ellen Bakker van Domaine d'Essendiéras (www.essendieras.nl), tel. 0553553434. Vanaf september is dit al mogelijk.

N.B. Om misverstand te voorkomen: ieder lid van Drop of Stroopwafels heeft het recht de Algemene Ledenvergadering bij te wonen die op dag 1, 24 juni 2020, voorafgaand aan het feest, wordt gehouden. Mocht u niet aan het verdere feest willen deelnemen, dan kunt u na de vergadering uws weegs gaan.

BOMEN
Koos Slob

Een kleine walnotenboom* die van geen ophouden weet...

(noyer; Juglans regia)

Boven: Jérôme bij zijn misvormde walnootboompje'
Inzet: Halverwege de boom zijn dikke 'strengen' van wondweefselhout te zien.

Wij hebben in ons dorp een goede vriend, hij heet Jérôme Perdrix. Een enorm actieve man die ons kleine dorpje Ayen (circa 750 inwoners) in Frankrijk op de kaart heeft gezet met zijn niet aflatende strijd voor 'duurzame ontwikkeling' (*développement durable*). In 2005 heeft hij zelf een 'eco-huis' gebouwd met balken van douglashout, een gevelbekleding van lariks, hergebruikte leisteentjes als dakbedekking, een parket van tamme kastanje, isolatie met houtvezel en hennep-kalk, een droog-toilet, fyto-zuivering van afvalwater.
Een grote spekstenen kachel, gestookt met oude houten pallets, verwarmt het hele huis.

Als lid van de gemeenteraad heeft hij zich o.a. sterk gemaakt voor een aantal zaken: de gemeente onderhoudt 'gifvrij' het groen, het afval wordt gescheiden verzameld en er is een systeem van 'samen reizen' (carpoolen) met lokaal geld als betaalmiddel. Ook was hij de motor van een klein groepje mensen dat ervoor heeft gezorgd dat op zes daken zonnepanelen zijn aangebracht (uiteraard ook zijn eigen dak) en dat dit voorjaar zo'n 11 dorpelingen een elektrische fiets hebben aangeschaft (met korting).

Jérôme houdt van de natuur, is faliekant tegen verspilling en als het even kan is hij vóór hergebruik. Dat geldt eigenlijk ook voor zijn tuin. Daar vinden we een heel bijzondere, vrij kleine boom. Het is een walnotenboom. Eigenlijk is het een halve boom. De helft van zijn stam is er niet meer. Het hout wat je daar ziet is voor een belangrijk deel dik wondweefsel. Het boompje is circa 5 m hoog en de omtrek (geschat) is 100 cm. Het boompje is naar schatting zo'n 15 jaar oud. Hij geeft elk jaar walnoten. In de winter denk je dat ie dood is, maar in het voorjaar loopt ie weer vrolijk uit. Heel verwonderlijk. Elke keer als ik in de tuin van Jérôme kom, sta ik weer versteld van de vitaliteit van deze 'zwaargehandicapte' boom die op geen enkele wijze van ophouden weet. •

FOTO'S: KOOS SLOB

GOLF INTERNATIONAL DE LA PREZE

Schitterend gelegen in het heuvelachtige grensgebied van CHARENTE, DORDOGNE EN LIMOUSIN vindt U in de gemeente ROUZÈDE

- een 18 holes Champions Course
- een 18 holes Pitch and Putt
- voortreffelijke oefenfaciliteiten
- een troostrijke 19e hole voor borrel of maaltijd

www.golfdelapreze.com Tel: 0033(0)545 232474

IR GERT ROOK ARCHITEKT BNA
FEU
LA TAUPINIÈRE
16220 ROUZÈDE

Haalbaarheidsstudies
Schetsplannen
Verbouwadviezen
Bouwaanvragen

siret: 51034091900010
T: 0545232576
M: 0695560124
E: gertrook@orange.fr

Quality Products
for the Shipbuilding & Superyacht Industry

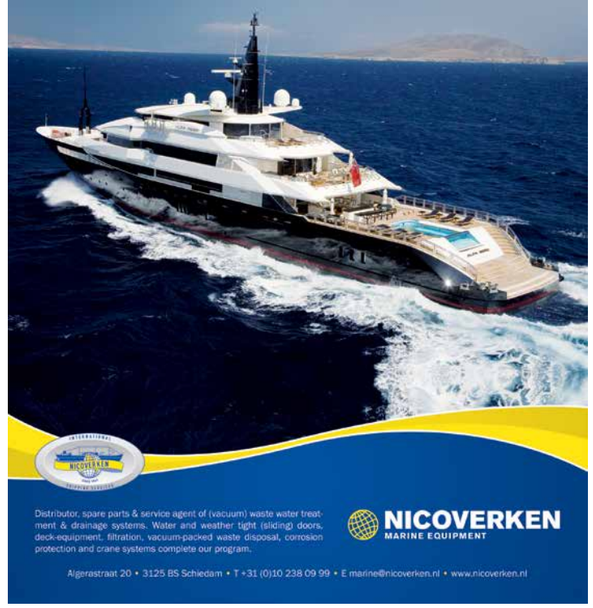

Distributor, spare parts & service agent of (vacuum) waste water treatment & drainage systems. Water and weather tight (sliding) doors, deck-equipment, filtration, vacuum-packed waste disposal, corrosion protection and crane systems complete our program.

NICOVERKEN MARINE EQUIPMENT

Algerastraat 20 • 3125 BS Schiedam • T +31 (0)10 238 09 99 • E marine@nicoverken.nl • www.nicoverken.nl

Jaques Alain STOM
Agent Commercial van den Berg Immobilier
Carte professionelle no CPI 1901 2017 0000 20449 CCI de Brive-la-Gaillarde
Attestation collaborateur ADC 1901 2017 000091027
siret no: 534 296 389 00016

UW MAKELAAR .....

Wij zoeken doorlopend huizen voor de verkoop m.b.t. ons gestaag groeiend klantenbestand !

T: 0033 (0)6 752154 55 E: alain.stom@gmail.com

In elk jaargetijde staan wij voor u en uw TUIN klaar !

- aanleg
- renovaties
- onderhoud
- boomverzorging
- terrassen

HERFST

Jardins AV
Les Tuilliéres
16310 Roussines
arenorenderest@gmail.com

Fixe 0033(0)545 964268
Portable 0033(0)687 006259

Jardins "AV" Arjan Vogelzang
paysagiste - hovenier - gardener

Allianz

Cabinet J. C. PLANCHON
Verzekeringen

Kent u de verschillen tussen de diverse verzekeringen in Nederland en Frankrijk?
Wilt u verzekerd zijn van een goede afhandeling van eventuele schades?
Vraag dan gerust mijn advies of een gratis voorstel t.b.v. uw specifieke situatie.

Uw Frans- / Nederlandstalige contact: Truus Wijburg-van der Wurff

24300 NONTRON 24340 MAREUIL

Tel. direct: 05.53.56.09.01 Fax.: 05.53.56.99.93 E-mail: H924281@agents.allianz.fr n° orias 07 003 918

BOEKEN
Barend de Ronden

Trocadéro

Julian Parseval heeft de belangrijke sollicitatie naar een post als rechter net achter de rug en moet wachten op de uitslag.
Het duurt hoe dan ook nog een half jaar voor hij zal kunnen beginnen. Om de tijd nuttig te besteden gaat hij naar Parijs om een reeks colleges over recht en geschiedenis te volgen. Hij huurt een studio vlak bij Trocadéro, u weet wel op de rechter oever van de Seine, tegenover de Eiffeltoren.
Meteen de eerste dag gaat hij op stap en valt met z'n neus in de boter. Hij belandt in een rel tussen een groep anarchisten en de politie. Ternauwernood weet hij het vege lijf te redden.
Hij ontmoet twee Nederlandse studenten met wie hij optrekt. Een van de twee, een zekere Danto zal heel belangrijk worden in het verhaal. Hij lijkt over veel geld te beschikken, kan zeer resoluut optreden, lost penibele situaties op en draagt een groot geheim met zich mee.
Het buurmeisje, dat in hetzelfde huis als Julian een paar vertrekken heeft, waarschuwt hem op zeker moment voor Danto. Ze ziet hem als iemand die beslag op je weet te leggen, op een manier dat je niet meer van hem loskomt.
Julian ontvangt bericht dat hij is aangenomen als toekomstig rechter, hij blijft colleges volgen, maar raakt steeds meer verstrikt in affaires van de andere twee Nederlanders, vooral van Danto.

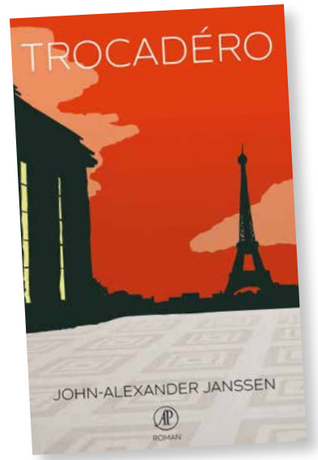

De verwikkelingen lezen nu en dan als een spannend jongensboek, die op een bizarre manier naar één uitkomst leiden: Julian in de ban van Danto.

John-Alexander Janssen, *Trocadéro*; Arbeiderspers; 272 pp., € 19,99

Frans, tu comprends?

Voor wie graag een aanvulling heeft op de Franse Graantjes van Wim Kruize en 'Comment ?' van Marianne Rosenberg, is een uitgebreide cursus Frans verschenen onder de titel *Frans, tu comprends ?*
Een prachtig uitgevoerd omvangrijk boek, 367 pagina's, geschreven door Marion Everink. Op Nederlanders.fr is er uitgebreid reclame voor gemaakt, misschien heeft u het al gezien.
Het boek is opgebouwd rond zaken die je in het persoonlijk leven kunt tegenkomen. In het eerste deel in de vorm van dialogen. Hoe zeg je dingen in het Frans. Ook: hoe gedraag ik me in Frankrijk. In het laatste deel een uitgebreide zinzoeker aan de hand van een alfabetische lijst Nederlandse werkwoorden.
Een minpuntje vind ik de illustraties, die op mij debiliserend overkomen. Als je zo'n mooi verzorgd boek uitgeeft, schakel dan, als je daar behoefte aan hebt, een goede illustrator in.
Wie het boek wil bestellen, ik vind het echt een aanrader.

Marion Everink, *Frans, tu comprends?*; Uitgeverij Scriptum, 367 pp. € 29,99

GEDICHT
Job de Braak

Toen Job de Braak pas in Frankrijk woonde, schreef hij onderstaand gedicht dat hij naar *Drop* stuurde.

Wie reist niet graag naar dromenland
U weet wel waar dat ligt
Het ligt daar aan de overkant
Voorbij het vergezicht.

'T verleden ligt er terugblik klaar
Maar blijft vergangenheid
Daardoor geeft kruispunt Hattikmaar
Slechts nutteloze spijt

Beangstigend was Zorgendouw
Sinister dreiggebied
Maar dankzij glorend morgendauw
Lag hoop in het verschiet

Het heden nu, benijdenswaard
Maar niet morgana vrij
Beleef ik bij mijn eigen haard
En dicht er verzen bij

Want ook een droom of waterval
Die paal noch perk aanvaardt
Verandert in een vredig dal
Geleidelijk van aard

Maar kleurloos leven, dank je wel
Het wekt vaak valse schijn
Gezapigheid als metgezel
Kan slaapverwekkend zijn

Bij wijlen lokt een regenboog
Op weg van heind naar ver
Daar groeien bomen hemelhoog
Vooral naast her en der

Maar waar ligt Weile vraagt men mij
Het doet utopisch aan
Kom liever niet te dicht erbij
Het ligt bij Ispahaan

Een betrekkelijk eenvoudig gerecht, wel een beetje werk maar je scoort ermee. Je gasten zullen enthousiast zijn over de presentatie en de smaak.

Je moet wel een of twee dagen van tevoren beginnen want je moet de rode kool eerst marineren in suikerwater (fifty/fifty water en suiker) met rodewijn-azijn (1:1).

Rodekoolsalade met blauwe kaas, gebakken peer en nootjes

Je begint de rode kool ragfijn te snijden. Ik doe dat op een mandoline of schaaf, het gaat erom dat hij of zij (is kool vrouwelijk?) zo dun mogelijk, resp. ragfijn schrap bijna engelenhaar, wordt. Ik vind het makkelijk om de kool eerst in vieren te snijden en dan te raspen. Lelijke stukken gooi je weg, zo duur is een rode kool niet.

Na het schaven doe je de rode kool in een goed afsluitbare plastic bak en overgiet je hem met het suikerwater/azijn-mengsel. Bak regelmatig keren zodat het mengsel overal goed doordringt dus daarom moet de deksel goed afsluiten ().

Voor het opdienen gaat de rode kool in een zeef zodat het suikerwater/azijn-mengsel eraf loopt en overgiet je hem/haar met een dressing van olie, azijn (3:1), citroensap, beetje mosterd, honing, peper en zout.

Bij het opdienen, hoopje rode kool in het midden van een rond bord – altijd hoog opwerken, gaan er dunne plakjes blauwe kaas tegenaan, ik vind daarvoor dat de Saint Agur-kaas het meest geschikt.

Vlak voor het opdienen strooien we er gebakken gehakte pistachenootjes overheen. Met nootjes bakken altijd oppassen, echt bij blijven want je denkt: dat kan nog wel even, je draait je om of loopt even weg en ja hoor... verbrand.

Mooie toevoeging tussen de stukjes kaas zijn stukjes gebakken peer. Moet je wel harde peer zien te kopen want zachte peer wordt prut.

Bon apétit,
Peter Hootsen

Je moet wel een of twee dagen van te voren beginnen...

Saint Augur-kaas is ook heerlijk in spinaziesoep. Gewoon soep maken door een roux (boter-bloem) te zetten, daarna bouillon, daarna spinazie (vers of diepvries) erbij, en dan die kaas, ook jammie. •

Peter Hootsen heeft gîtes, chambres- en table d'hôtes en mini-camping 'Rastaillou' in Salles de Cadouin. www.rastaillou.com

RAAD WAAR DIE STAAT
1 Eglise Saint Paul, Straatsburg, (prot.)
2 Basilique Sant Sernin, Toulousee
3 Basilique Sainte Térèse-de-Lisieux, Lisieux

WITH THE PERFECT
DRAUGHT BEER. AT HOME.

THE SUB®
THE-SUB.COM